ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

[...]С-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

167 (13483) | 1971 оной июлиин 18, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

ЕХЭ ҺҮНЭЙ ТҮЛӨӨ

[...]һааһа тушааха энэ жэ[...] түсэбые болзорһоонь урид [...]хээр үүсхэл гаргаһан [...]гой совхозой ажалшадай [...]ожэһэн «Заречный» сов[...]һаалишад зунай хүхэ но[...]ноэмэтэйдэ һү һаалияа улам [...]үлхээр оролдожо байн[...]игэжэ үнгэрэгшэ июнь һа[...]үнеэн бүриһөө хахад [...] дээшэ һүн һаагдаа.

[...]жахын 3-дахи гүүртын [...]д июниин эхеэр 143 [...]ээ үдэртөө 1200 кило[...]һү һаадаг байбал, мү[...]00 килограммһаа дээшэ [...]на.... Эндэ һү һаали [...]дээшэлээб гэхэдэ, һүниин [...]а зүбөөр эмхидхэһэнэй, [...]эдээ саг болзортонь үдэр[...]а удаа һааһанайнь ашаар [...]лаг. Иигэжэ эндэхид үдэр[...]нтнерһээ үлүү ехэ һү һаа[...]онхой.

[...]унай ногоондо садаһан малые һүниндөө амаруулбал дээрэ, гурба шабхахын орондо хоёр һаагаад байбал болоо гэжэ нэгэ зарим малшад номнодог. Зүгөөр энэнь тон буруу. Удаан саг соо бэлшэһэн мал һүтэй, тиихэдэ саг болзор соонь гурба һаахада һүниинь эли бодо дээшэлдэг гээшэ, — гэжэ гүүртые даагша Августа Михайловна Сидинкина хэлэнэ.

Энэ гүүртын һаалишад арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэһэнэйнгээ ашаар жэл бүри горитойхон амжалта түйладаг юм. Гүрэндэ һү тушааха хахад жэлэйнгээ түсэбые эдэ һаалишад һараар уридшалан дүүргэжэ, үнгэрһэн июнь соо даабариһаа гадуур 300 центнерһээ дээшэ һү гүрэндэ худалдаа. Мүнөө тус гүүртэдэ һү ехээр һааха тэмсэл түлэг дундаа үргэлжэлһөөр

Манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хяагтын аймагай Алтайн совхозой залуу зүгышэд Любовь Филиппова, Дарима Буянтуева. Эдэ хоёр зүгын тоһо суглуулха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэһэн байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

[...]ЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭ—МҮНӨӨДЭРЭЙ ШУХАЛА ЗОРИЛГО

САНАГЫНХИД ТҮРҮҮЛЭН ЭХИЛЭЭ

[...]ай эхин — июнь һарада [...] уулын һарьдаг үндэрнүү[...]үйгоор үүлэ, мана татажа, [...]инай аймагай газар дайда[...]р бури тооной аадар бороо [...]а байгаа. Аймагай колхоз, [...]уудай сабшаланда үбдэг [...]а үбһэ ногоон зүлгэлөөд, [...] эхин үдэрнүүдтэ улам үд[...], улам ургажа эхилээ бшуу.

[...]публика дотороо малаар ни[...]ян — 7 мянга гаран мал[...]ангын совхоз байгша ондо [...]хээзнэйхиһээ ехэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ зорилго урдаа табяа юм. Хэрбээ нёдондо 37 мянган центнер үбһэ бэлэдхэһэн байбал, байгша ондо 51 мянган центнерһээ бага бэшые суглуулхаар хараална.

Иимэ ехэ үбһэ бэлэдхэхэдэ нилээд саг хэрэгтэй. Үндэр дээрэ, эртэ хюруу унадаг тула эндэ август һара соо ногоон хагдаржа, шанараа гээжэ захалдаг. Тиимэһээ сабшалангай ногооной хүсэд ургажа, сэсэглэхые хүлеэлтэгүй, эндэхид июлиин 7—8-най үдэрнүүдтэ үбһэ хуряалгаяа захалба. Түрүүлһэн звенонууд Санагын, Зэдэ голой, Хуурлигай сабшалан дээрэ отогуудаа түхеэрээд, түрүүшын гектарнуудые сабшаад байна. Хайша хайшаа зуугаад километр зайтай сабшалан дээрэ 30 звено, тэрэ тоодо нэгэ оньһожоруулагдамал бригада ажаллахань. Тус бригадада 3 трактор, 6 тракторна косилка, 3 тракторна тармуур, һүри сомохо түхеэрэлгэ гэхэ мэтэ үгтэнхэй. Бригада 25 хүнтэй. Тэрэниие даагшаар дүршэлтэй механизатор Д. Д. Бадмаев томилогдоһон байна.

Үбһэ хуряалгын звенонууд түрүүшээр, шуты бургааһан соогуурхи, заха үзүүрэй сабшалангай ногоо хуряаха. Хэдыхэн хоногһоо гол сабшаландаа орогдохо байна.

— Мүнөө жэлдэ, шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зэргэтэйбди, — гэжэ совхозой парткомой секретарь М. Ш. Дымпилов хэлэнэ. — Социалис мүрысөөнэй гурим зохёогдожо, үйлэдбэриин суглаан дээрэ баталагдаа. Тэрэ гуримай ёһоор 10 хоногто мүрысөөнэй дүнгүүд согсологдожо, үргэнөөр тунхаглагдажа байха. Социалис мүрысөөндэ шалгарагшадта барюулагдаха 7 шан, дамжуулгын вымпел тогтоогдоо.

Түрүүшын 10 хоногой шан, вымпелдэ хүртэхын түлөө комсомолец Даша-Нима Бабаласвай, Борис Логиновой звенонууд социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсобо.

Байгша ондо хуряагдаһан үбһэнэй шанарта онсо анхарал хандуулагдаха. Үбэл зөөхэдэ хүнгэн, гээлтэ хоролто болохогүй, хатахаар түргэн ушарһаань мүнөө жэл һүринүүд шарга дээрэ сомогдохо байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ Зэдэ голой эхин багай сабшалан дээрэ хажуур хайрагай, алха дүшын абяан зэдэлжэ захалаа.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ,
манай корр.

[...]ҺЭН, ҮШӨӨ ДАХИН ҮБҺЭН

[...]ЛЖЭ ногоон тарьянай [...]дуур, һаяхан һуулгагда[...]ингүгай эшын хажуугаар [...] машинамнай урагшаа [...]о руу һая наашашье [...]оо ороогүй янзатай. Хада [...] ногоон халуун наранай [...] сайража захаланхай. [...] шиигтэй газарай ногоон [...]зангаараа хүхэрнэ: ню[...]риханаар харагдана.

[...]алта уһаараа энэ талые [...]на байһан Маарагта гэ[...]эн голой уһаниинь адагтаа [...] урдахаяа болинхой ша[...]сал луговодуудай, сабша[...]жаруулха оньһожоруулаг[...]рядай хүсөөр хэгдэһэн [...]анаабууд соогуур уһан [...]Гол ханааб зубшаад хой[...]уримнай ногооной ургаса [...]хэн, үндэр болоходол гэ[...]рэшье элбэг.

[...]ангай тэг дундуур нэгэ [...]ахань холоһоо харагдаба. [...]эд гээд доошоо тонгойжо, [...]аа шииг нойтые үзэнэ [...]. Заримандаа тэрэ хүмнай [...]абаа хажуу тээшэнь һэн[...]бшалан руугаа уһа таби[...]а зэргэ тараажа, уһаяа [...]өө хэрэгтэй тээшэнь зала[...]

[...]иинь яһала бүтүүлатай, [...]урганхай. Зарим тээгүү[...]дуур бэетэй хүнэй бэл[...] болохоор. «Хайран но[...]шхэжэрхинэ аа гү» гэ[...] тэрэ хүн урдаһаамнай [...]анаар алхалба.

[...]ай гансашье «Победа» [...]о бэшэ, бүхы Яруунынгаа [...]о түрүү зэргэдэ ябадаг [...]удай нэгэн—Лыгден Бан[...]эшэ. Гушаад онһоо хойшо [...]олхозойнгоо баялигые арь[...]н түлөө бүхы хүсөөрөө [...]а. Хаанашье ажаллахадаа [...]эр, оролдосотой нэтэрүү[...]элдэг гэжэ суутай. Мүнөө [...]элдэ луговодоор хүдэлнэ. [...]е сагта—хура бороогүй [...]уршье жэлдэ тогтууритай, [...]ян ургаса хуряажа абадаг [...]гай.

[...]нь гансал морёор сабшалан [...]аг шэбхэ гаргадаг байгаа. [...]игэһээр горитойхон газар [...]үлэн үтэгжүүлжэ шадаа. [...]үүлэй жэлнүүдтэ колхоз[...]ьһожоруулагдаһан отрядай [...]юһонһоо хойшо луговодуу[...]ал хүдэлмэринь үшөө хүн[...]оо. Ургасаншье дээшэлээ. [...] Банзаров өөрынгөө даажа [...] сабшалан дээрэһээ нёдон[...]арай гушаад центнер үбһэ [...]жа абаһан байгаа. Байгша [...]бшалангай ургасые бүри [...]дээшэлүүлхын тула горитой[...]ал хээ. Энээн тухайгаа лу[...] Лыгден Банзарович Банза[...]ижэ хөөрэнэ:

[...]Сабшалангаа нэгэ дахин [...]д лэ, хоёрдохёо уһалжа [...]ээ байнабди. Тиигээдшье [...]э оролгон болохонь. Арга[...]ань, гурбадахяашье уһалхабди. Уһалаад лэ байхада ургаса яһала гараха байна даа.

— Танай сабшалангай эгээл һайн газарһаань гектарай хэды шэнээн үбһэн хуряагдаха гэжэ һананат?—гээд асуубаб.

— Буусын һуури газарһаа гектарай үнөөхил гуша-дүшэн центнерынь гараха юумэ ааб даа. Саашаашье 15—20 центнер болоно аабза. Сабшалангһаа гадна, 500 гектар бэлшээриин газар уһалаабди. Мүнөө үедэ малай бэлшээриие дахин уһалхаар болоно байна. Теэд уһамнай бага. Үбһэндэ ороходоо бэлшээриин газар руул уһаяа табиха зон аабзабди. Үбһэ тэжээлэй элбэг байгаал һаань, малшье таргалха, һүншье ехээр һаагдаха байна бшуу,—гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Мүнөө Лыгден Банзарович дала нэгэтэй болонхой. Тиигэбэшье, хэһэн, дадаһан ажалаа орхихо дурагүй байдаг. «Ажалаа орхёод, амарыт» гэжэ үхибүүдэйнгээ хэлэхэдэ, «таанарай түлөө бэшэ, хамтын ажалай түлөө хүдэлнэб» гэжэ Лыгден үбгэжөөл сухалдадаг юм. Өөрөөшье гү, али үхибүүдэйнгээ юумээр дуталдаһандань хүдэлнэ бэшэ. Табан үхибүүдынь бултадаа айл бүлэ болоод, баян, жаргалтай һуудаг. Бултадаа бэрхэ механизаторнууд гэжэ нютагтаа суурхадаг. Бага басаганиинь дээдэ һургуули дүүргээд, багшална.

Энэ үбгэжөөлэй зол жаргалаар, ажал хэрэгээр омогорхон, хөөрэлдэжэ байтарнай, «Победа» колхозой түрүүлэгшын орлогшо Данзанима Цыренов хүрэжэ ерэбэ.

Коммунист нүхэр Цыренов баһал наһатайшаг болобо ябаһан хүн. Нютагтаа колхоз байгуулалсаһанһаа хойшо мүнөө хүрэтэр бригадираар, түрүүлэгшын орлогшоор, мелиоратораар хүдэлнэ. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг луговодуудай звенонууд, лугомелиоративна отряд һүүлэй хоёр-гурбан жэл соо нилээд ехэ ажал бүтээгээ. Хэдэн хаалта баряа, олон зуугаад километртэ шэнээр ханаабуудые татаһан байна. Жэл бүри горитойхон газарта наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ гаргагдана.

Түрүүндээ колхоз гектарай 10 хүрэхэтэй, хүрэхэгүй центнерэй үбһэ хуряажа абадаг бэлэй. Энээнһээ шалтагаалжа, малайнь тоо толгой олошордоггүй, ашаг шэмэнь мүртэй дээшэлдэггүй байгаа.

Харин нёдондо эрид ехэ хубилалта хэгдээ. Сагай уларилай муу байбашье, бүхы сабшалангайнгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 12 центнер үбһэ хуряажа абаа. Энээнэй ашаар адууһа малынь тобир тарганаар ондо орожо, мяха, һүн яһала ехэ абтаа. Юһэдэхи табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада, колхозой правлени, партийна организаци нэн түрүүн үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхэхэ зорилго табяад, тэрэнээ бэелүүлжэ захалаа. Сабшалангай газарые үндэһөөрнь һайжаруулхынгаа хажуугаар, наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ ехээр гаргана. Энэ хабартаа 3000 тонно наг шэбхэ гаргагдаа, 300 шахуу гектар сабшалан дээрэ минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа.

Тиигэжэ «Победа» колхоз нёдондо жэлэйхидэ орходоо гектарай гурбан центнерээр ехэ ургаса хуряаха зорилготой.

Теэд ургаһан ногоон үшөөл үбһэн бэшэ гэжэ дэмы хэлсэдэггүй. Ушарынь юуб гэхэдэ, ехэнхидээ эндэ июль, август һаранuудта бороон ходо орожо эхилдэг. Үбһэ хуряалгын хүдэлмэриие муугаар эмхидхээд байгаа һаа, ургуулһан ногоогоо сабшангүйгөөр уһанда абхуулха гү, үгышье һаа, малай эдихээр бэшэ муу шанартай үбһэн абтаха бшуу. Нёдондо тус колхозой 300 гаран гектарай ногоон сабшагдаагүй хосорһон байна. Энээнһээ боложо, гурба мянган центнер үбһэн дутуу абтаа.

Тэрэнээ мүнөө жэлдэ дахин дабтахагүйн тулада, колхоз үбһэ хуряалгадаа эртэнһээ бэлдэһэн байна. Тэрээн тухайгаа колхозой түрүүлэгшын орлогшо Данзанима Цыренович Цыренов иигэжэ хэлэбэ:

— Энэ жэлдэ гектарай дунда зэргээр 15 центнер үбһэ абаха һанаатайбди. Ургаһан ногоогоо һайханаар хуряахын тула манай колхозой правлени, партийна организаци мүнөө жэлдэ тракторна оньһожоруулагдаһан хоёр звено эмхидхэжэ, үбһэеэ хүхэ зандань абахые оролдохобди. Үбһэ сабшаха 12 тракторай косилка бэлдэгдээд байна. Гадна 6—7 морин сенокосилка бэлэн болонхой. Тиигээд байхадаа энэ жэлдэ гол түлэб оньһон, машина, техникын хүсөөр үбһэн хуряагдахань гээшэ. Жэл бүри ногооной ургасын хэр гараһаниие хаража үбһэндэ ородог гээшэбди. Заримандаа июлиин хорёодшье бологшо. Мүнөө жэлдэ июлиин 12-һоо хойшо үбһэндөө жэгдээр орообди. Нэн түрүүн хүбшын, уһа намагтай газарай ногоо сабшажа, хуряажа абахабди, —гэнэ тэрэ.

Энээн дээрэһээ харахада, Яруунын аймагай «Победа» колхоз үбһэ хуряалтада машина, техникэ олоор хэрэглэхэ түсэбтэй. Хэрбээ эдэ урда жэлэйхидээл адли техникээ үсөөн үсөөнөөр бригада, звенонуудта хубаарилан тараажархёо һаань, мүртэй үрэ гарахагүй. Харин түрүү ажахынууд шэнги оньһожоруулагдаһан томо звено эмхидхээд, ехэнхи хүдэлмэриинь машинаар хэдэг болоходонь ажалай бүтээсэ дээшэлхэ, үдэртөө мянгаад центнер үбһэн хуряагдаха аргатай болоно.

Иигэжэ тус колхозой гэшүүд фермэ, отара бүхэндэ бардам хүрэхөөр үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ гэһэн гол зорилготойгоор ажаллажа байна. Энээндээ амжалта түйлахыень хүсэнэбди.

Ц-Д. ДАМБАЕВ.

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ АМАРШАЛГА

Гайхамшаг үдэртэй—Аджарай АССР-эй байгуулагдаһаар табин жэлэй ойтой, республикые Октябриин Революциин орденоор шагналгатай дашарамдуулан, Аджарай хүдэлмэришэд, колхознигууд, интеллигенцп болон бүхы ажалшадые Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, ССР Союзай Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет халуунаар амаршалаа.

Аджарай АССР-эй амжалтанууд марксизм-ленинизмын үзэл сурталай зохёон байгуулхы хүсэнэй, агууехэ ленинскэ партиин эсэшэ сусашагүй эмхидхэлэй ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин, тэрэнэй национальна политикын зүб байһанай гэршэ болобо үгэнэ гээд амаршалга соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

Аджарай ажалшад партийна организациин хүтэлбэреэр ниитын үйлэдбэриие саашадань хүгжөөхын ба бэхижүүлхын, тэрэнэй ашаг үрые дээшэлүүлхын, арадай материальна байдал һайжаруулхын, соёл болон эрдэм ухаае хүгжөөхын түлөө саашадаа тэмсэхэ, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэлгэдэ шэнэ амжалтануудые түйлаха гэжэ батаар найдажа байһанаа Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, ССР Союзай Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет элирхэйлэн мэдүүлнэ.

(ТАСС).

ГҮНЗЭГЫ ЕХЭ БАЯСХАЛАН

«Союз-11» гэжэ замбуулинай онгосоор газарта бусахадаа, СССР-эй лётчик-космонавтнууд Советскэ Союзай Герой подполковник Добровольский Георгий Тимофеевичэй, Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хоёр дахин хүртэһэн Волков Владислав Николаевичай, Советскэ Союзай Герой Пацаев Виктор Ивановичай усалтан наһа бараһантай дашарамдуулан, шаналалнуудаа мэдүүлһэн Советскэ Союзай бүхы партийна, советскэ, ниитын организацинуудта, предприятинуудай, колхозууд болон эмхи зургаануудай коллективүүдтэ, түс түс гражданинуудта, тэрэшэлэн аха дүү марксистско-ленинскэ партинуудай Центральна Комитедүүдтэ, социалис оронуудай болон бусад гүрэнүүдэй правительствануудта, харин гүрэнүүдэй гүрэнэй ба сэрэгэй ажал ябуулагшадта, дипломатическа түлөөлэгшэдтэ, ниитын организацинууд болон түс түс гражданинуудта КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэнэ.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ | **СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ** | **СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ**

50 жэл соо Ленинскэ замаар

БАТУМИ, (ТАСС). Аджарай Автономито Совет Социалис Республикын тогтоһоор 50 жэлэй ой июлиин 16-да гүйсэбэ. Грузиин компартиин Аджарска обкомой ба Аджарай АССР-эй Верховно Соведэй хамтын баярай заседани энэ гайхамшаг үдэртэ зорюулагдажа болоһон байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой состав хүндэлэлэй президиумдэ ехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгагдаа.

Республикын табин жэлэй зам тухай Грузиин КП-гэй Аджарска обкомой нэгэдэхи секретарь А. Д. Тхилайшвили элидхэл хээ.

Удаань КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Грузиин КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. П. Мжаванадзе үгэ хэлэхэдээ, Аджарай АССР-ые Октябриин Революциин орденоор шагнаһан тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые уншаа.

КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые ехэ дэбжэлтэтэйгээр батална абаа.

А. Н. Косыгинтай хөөрэлдөөн

США-гай политическэ ба ажал хэрэгэй хүнүүдэй элитэ ажал ябуулагшад Д. Рокфеллер, Ф. Черч, Дж. Гэвин болон Ч. Йост гэгшэдтэй СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин июлиин 16-да Кремль соо уулзаа. Совет ба американ олониитын түлөөлэгшэдэй уулзалгада хабаадахын тулада тэдэнэр Советскэ Союзда ерэһэн байгаа.

Мүнөөнэй уласхоорондын байдалай ба совет-американ харилсаануудай хэдэ хэдэн шухала асуудалнуудаар хөөрэлдөөн болоһон байна.

Металлургнуудай һайндэр

Металлургнуудай үдэртэ зорюулагдаһан суглаан июлиин 16-да СССР-эй Ехэ театр соо болоо.

Алюминиин, сайрай, никелиин, кобальтын болон бусад үнгэтэ ба шухаг металлнуудай үйлэдбэриин хүгжэлтэ тухай СССР-эй Үнгэтэ металлургиин министр П. Ф. Ломако хөөрөө.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. Э. Дымшиц суглаан дээрэ байлсаа.

КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые сугларагшад ехэ дэбжэлтэтэйгээр батална абаһан байна.

(ТАСС).

СССР-эй Верховно сүүдэй пленум

СССР-эй Верховно сүүдэй ээлжээтэ пленум һаяхан болоо.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдэй ёһоор, сүүдүүдэй хүдэлмэриие саашадань нарижуулан һайжаруулха тухай асуудалые пленум хаража үзөө. Тус асуудалаар СССР-эй Верховно сүүдэй түрүүлэгшэ А. Ф. Горкин элидхэл хэһэн байна.

Совет арадай байдал саашадань һайжаруулха, хүнүүдэй эрхые бүхы хэмжээгээр хамгаалха зорилготой социально-экономическа хэмжээ ябуулгануудай үргэн программые КПСС-эй XXIV съезд хараалаа. Эдэ хэмжээнүүдые бэелүүлгын үедэ социалис ажахые хүтэлбэрилгэһөө гарадаг гражданско-эрхын харилсаануудые зүбөөр шиидхэлгэ, социалис зөөри хамгаалга, гражданинуудай ажалай, байрын болон зөөриин талаар бусад эрхэ болон аша түһые харалга ехэ удха шанартай гээд пленум батална абаһан тогтоол соогоо онсолон тэмдэглээ.

Гражданинуудай ами наһанда, бэеын элүүртэ ба нэрэ хүндэдэ эсэргүү гэмтэ ябуулганууд тухай хэрэгүүдые, социалис зөөри хулгайлга ба үрилгэ, эдилгэ абалга, шанар муутай тааруугүй продукци гаргалга, гүрэнэй үмэнэ хуурмаг тоосоо үгэлтэ тухай, тушаалай ба ажахын талаар бусад гэмтэ ябуулганууд тухай хэрэгүүдые бүри наринаар хаража үзэхэ, тэрэшэлэн ажалай, гэр байрын, гэрлэлгэ ба бүлын зөөриин талаар гражданска хэрэгүүдые шиидхэхэ шухала байһанда сүүдүүд тусгаар анхарал хандуулха уялгатай.

Сүүдэй хэрэгүүдээр гражданинуудай гомдол ба мэдүүлгэнүүдэй талаар хэгдэдэг хүдэлмэридэ бүри ехэ эрилтэ табиха, тэдэниие хууляар тогтоогдоһон болзорнууд соо наринаар шиидхэхэ шухала байһанда пленум сүүдүүдэй анхаралые хандуулһан байна.

Коллегиин хүдэлмэри тухай СССР-эй Верховно сүүдэй гражданска хэрэгүүдэй талаар судебнэ коллегиин түрүүлэгшэ В. Е. Панюгинай тоосоое СССР-эй Верховно сүүд тухай дүримэй ёһоор пленум шагнаһан ба зүбшэн хэлсэһэн байха юм.

Хуули хэрэглэлгэтэй холбоотой зарим асуудалнуудые, тэрэшэлэн гражданска ба уголовно хэрэгүүдээр сүүдүүдэй гаргаһан шиидхэбэринүүдые СССР-эй Верховно Сүүдэй түрүүлэгшын ба СССР-эй генеральна прокуророй буруушаалгые СССР-эй Верховно сүүдэй пленум хаража үзөө.

СПАРТАКИАДА НЭЭГДЭБЭ

СССР-эй арадуудай зунай V спартакиадын түгэсхэлэй мүрысөөнүүд июлиин 16-да Москвагай В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Центральна стадион дээрэ баярай оршон байдалда нээгдээ.

Сугларагшадай зүгһөө халуунаар угтагдан, нүхэд Г. И. Воронов, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, А. Н. Шелепин, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев правительственна ложодо ерэжэ һууна.

18 час 30 минутада «Үргэн даа минии Эхэ орон» гэһэн дуунай аялга зэдэлнэ...» Хүгжэмэй абяан дуулдажа, баярай эхилһэн тухай мэдээсээ.

Бүхы союзна республикануудай тугуудые барижа ябагшадай алхалдан ябажа гараһанай һүүлээр, Олимпиин наадануудай дээрэ түйлаһан өөһэдынгөө амжалтануудаар Соведүүдэй орониие алдаршуулһан спортсменүүд ябажа гараһан байна.

Удаань союзна республикануудай, Москва болон Ленинградай командануудай алхалалдан гараа. Тэдэнэр футболой талмай дээрэ зогсон жагсаһан байна.

Спартакиадын эмхидхэлэй комитедэй зүгһөө тэрэнэй түрүүлэгшэ С. П. Павлов мүрысөөнүүдтэ хабаадагшадта хандан үгэ хэлээ. Һүүлээрнь СССР-эй гимнын аялган доро спартакиадын туг үргэгдэһэн байна. Тиигэжэ спартакиада нээгдэһэн дээрэ соносхогдоо. Удаань мүрысөөнүүд эхилээ.

„Метеор" ниидэлгээ үргэлжэлүүлһээр

Газарые тойрон дабшадаг «Метеор» гэжэ метеорологическа хэмэл одон 1971 оной июлиин 16-да Советскэ Союзһаа табигдаа. Сагай уларил тодорхойлжо байдаг албанай газарнуудта шухала болохо метеорологическа мэдээсэлнүүдые абаха гол зорилготойгоор хэмэл одон табигдаһан байха юм.

Одон дээрэ тодхогдоһон аппаратура һайнаар хүдэлнэ. Тоололго-согсолголгын центр абтаһан мэдээсэлнүүдые шэнжэлжэ байһаар. Метеорологическа мэдээсэлнүүд СССР-эй гидрометцентртэ эльгээгдэнэ.

(ТАСС).

Кубаниин газар таряалан дээрэ шэнэ ургаса хуряажа эхилбэ. Таряагаа саг болзортонь хуряахын түлөө хэдэн зуу мянган механизатор мүрысэжэ захалаа. «Березанское» гэжэ совхоз энэ жэлдэ Краснодарай хизаарай ажахынуудта 12 мянган тонно эрхим шанартай үрэһэнэй таряа худалдаха зорилготой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Березанское» совхозой 3-дахи отделениин таряалан дээрэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ТУҺАЛАМЖА ХҮРГЭГДЭХЭ

Хэжэнгын аймагай ажахынууд энэ жэлдэ 215 мянган центнер үбһэ сабшажа абаха, 50 мянган тонно силос дараха, 170 мянган центнер набшаһата тэжээл суглуулха, горитой хэмжээнэй сенаж, витамин элбэгтэй ногооной гурил, үбһэ бэлэдхэхэ зорилго урдаа табинхай.

Энэ зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэхэ тэмсэлдэнь аймагай промышленна предприятинууд, эмхи зургаанууд, һургуулинууд болон бусад коллективүүд али болохоор хамһалсаха гэжэ шиидэнхэй. Тэрэ эрмэлзэлыень хараада абажа, КПСС-эй райкомой бюро ба аймагай Соведэй гүйсэдком үбһэ хуряалгын үедэ коллектив бүхэнэй хэхэ хүдэлмэриие, шефскэ ямар туһаламжа үзүүлхэ байһые тодорхойлһон тогтоол абаа.

Тэрэ тогтоолой үндэһөөр тэжээл бэлэдхэлгын кампаниин ябажа байха үедэ үбһэшэдые ажаһуудалай хэрэглэмжээр, медицинскэ туһаламжаар болон худалдаа наймаагаар таһалгаряагүй хангаха, тэдэнэй дунда ниитэ-политическэ, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри үргэнөөр эмхидхэхэ асуудалнуудаар дэлгэрэнгы хэмжээ ябуулганууд мүн хараалагдаа. Эдэ хэмжээ ябуулгануудые эмхитэйгээр бэелүүлхэ хэрэгтэ харюусалгатайгаар хандаха эрилтэ эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, партийна организацинуудта табигдаа.

Д. ЦЫРЕНОВ,
«Хэжэнгын гол» газетын редактор.

МАЛАА ТОБИРЖУУЛНА

Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой малшан Екатерина Батуевна Санданова 202 толгой хашараг харууһална. Сухын-Тагалсаг гэжэ газарта мүнөө малынь зуһажа байна.

— Эндэ бэлшээри һайн. Мал түргэн тобиржон таргална. Һүүлшын һарада нүхэр Санданова малаа һайнаар адуулһанай ашаар хашараг бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдэ 1200 граммаар нэмээжэ шадаа, — гээд фермые эрхилэгшэ С. Д. Цырендоржиева хөөрэнэ.

Ноёхоной түрүү малшан зунай һарануудта мал бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдээ 1000—1200 граммаар нэмээхэ гэжэ түрэл колхозойнгоо үүсхэл гаргаһан социалис мүрысөөндэ оролсоод, габшагай һайнаар ажаллажа байна.

— Хэлэһэн үгээе хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ, абаһан уялгаяа заатагүй дүүргэхэб. Ганса малаа хараад ябаха бэшэ, мүн тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахаб, — гэжэ нүхэр Санданова найдамтайгаар мэдүүлнэ.

С. БИЛИКТУЕВ.

Карагандагай бассейнэй коллектив жэлэй түрүүшын хахадай түсэбые болзорhоонь урид дүүргэhэн байна. Түсэбhөө гадуур 800 мянган тонно шулуу нүүрhэн абтаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Чурубай-Нуринская» гэжэ шахтын түрүү хүдэлмэришэд Н. Гичуркин (баруун гарhаа), Н. Анисимов, Р. Шефер.

ТАСС-ай фотохронико.

МААРАГТЫН МАЛШАДАЙ ЭРМЭЛЗЭЛ

НОЁХОНОЙ МАЛШАДАЙ ҮҮСХЭЛЭЭР

Холимог ойтоор бүрхөөгдэhэн налшагар хадануудай хоорондохи хүнхэр ехэ ногоон дайда соо мал адууhан атарлан бэлшэшэнхэй. Таруугаар табигдаhан хэдэн зуhалангууд ойнуудай захаар эндэ тэндэ харлан харагдана. Маарагта гэгдэдэг холын энэ бэлшээридэ Хэжэнгын аймагай «Первомайский» совхозой нэгэдэхи отделениин малшад жэл бүхэндэ хүхын дуунай үеэр зуhаланда буудаг юм. Малынь орой намар болотор шэмэтэй тунга ногоон соо адуулагдажа, тобир тарганаар гүрэндэ тушаагдадаг, үбэлжөөндөө хүшэ hайнтай ородог байха юм.

Энэ жэлдэ эндэ тугалаа хүхүүлжэ томо болгохо мяханай шэглэлтэй дүрбэн, залуу мал бэлшээжэ тарагалуулха хоёр гүүртэ зуhажа байнхай. Эдэ гүүртэнүүдтэ удаан саг соо мал ажалда ябаhан, дүй дүршэлөөр баян хүнүүд ажаллана.

— Зунай эхеэр нютагтамнай бороо хуратай байжа, сабшалан, бэлшээримнай хэзээ хэзээнэйхиhээ hайн ургаа, — гэжэ отделениин малай гүүртэнүүдэй бригадир Д. Жамбалов хөөрэнэ. — Энэ бэлшээридэ июниин нэгэндэ малаа асараа hэмди. Үнгэрэгшэ hарын 25-да шэгнэхэдэмнай, малнай нилээд мяхажажа, таргалжа эхилээд байгаа. Зунай эдэ hарануудай туршада адуулагшаднай тугалнуудаа сүүдхын 800 граммhаа бага бэшээр шэгнүүрыень нэмээхэ, залуу малаа сүүдхын 1000—1200 граммаар таргалуулха гэhэн зорилготойгоор хүдэлжэ байна.

Малшадай үдынгөө сайлалганда ерээд байха хирэдэ энэ бэлшээридэ хүрэжэ ерэбэбди.

— Бэлшээримнай энэ жэлдэ ёhoop hайн, — гэhэн үгэнүүдээр малшан Шираб Фёдоров мантай уулзахадаа хөөрөөгөө захалба. — Иимэ сагта малаа hайншаг хүшэлүүлжэ, үбэлжөөндэ оруулха зэргэтэй гээшэбди. Би мүнөө үнеэн болохо ная гаран залуу мал адуулнаб. Эдэмни түргөөр бэеэ хүсэг, hайн таргалжа абаг гэжэ нилээд оролдогдоно. Түхэреэн сүүдхэ соо мални хорёодо оронгүй шахуу бэлшээридэ ябадаг юм. Эндэ ерэhээр хүсэд hарашье болоогүй байхадаа хашаратуудаа шэгнэhэмнай, хоног соо толгой бүринь 1269 граммаар нэмэhэн байгаа.

Малшанай сэдьхэл урмашанги. Оролдоhонойнь аша харюу иигэжэ эли үзэгдэжэ, үдэр хоногой ошохо тума hайжаржа байхада хэнэйшье баясамаар ха юм даа.

Энэ холо дайдын «эзэн» гэжэ нютаг соогоо алдартай болоhон, дүй дүршэлөөр элбэг үнинэй малшан Д. Жамбаловтай уулзажа дуугаралсахада, hургаал болохоор олон юумэн ойлгогдодог. Энэ хүн хахад наhаяа Маарагтын голдо үнгэргөө гэбэл тиимэшье ехэ алдуу болохогүй. Мүнөө жэлдэ тэрэ 80 эрэ буруунуудые даажа абанхай, харууhалжа байна.

— Юрэдөөл, зун бүхэндэ хараhан малаймни шэгнүүр хоног соогоо мянган граммhаа доошо нэмэдэггүй юумэл гээшэ. Энэ бэлшээридэ мал hайса барижа болохо аргатай, хэшэгтэй баян дайда даа, — гэжэ үбгэжөөл газараа магтана. — Һүүлэй жэлнүүдтэ энэ худархи модон отологдожо, ойн бэлшээритэй болонхойбди. Иимэ ушарhаа эндэ малшадай зуhаха hайн байра байдал түхеэрхээр саг болоо гэжэ hанагшаб.

Үнэхөөрөөшье, энэ бэлшээридэ совхозой мяханай шэглэлтэй олохон гүүртэнүүд жэл бүхэндэ зуhажа, хүбшын шэмэтэй ногоондо малынь hайнаар таргалдаг юм. Хэдэн жэлэй урда эндэхи модо леспромхозууд отолжо, малнуудай бэлшэхэ газар үргэдхэгдэhэн байна.

Холын бэлшээридэ гараhан малшадай бүхы культурно-ажаhуудалай эрилтэнүүдые түгэс хангамаар hайн байра түхеэрхэ саг ерээ гэжэ hанагдана. Үбгэн малшанай энэ дурадхал нютагай хүтэлбэрилэгшэдэй анхаржа, hаяын сагуудай туршада таарамжатай шиидхэбэри абабал, бүгэдэ зоной хэрэг шүүхэ hэн.

Тугалаа хүхүүлжэ томо болгохо мяхалиг үүлтэрэй эндэхи дүрбэн гүүртэнүүдые наhаар залуушье hаа, мал ажалда олон жэлдэ хүдэлhэн хүнүүд даанхай. Тэдэнэр оролдосотой ажалаараа тугалнуудаа түргөөр. hайнаар томо болгожо. хоног бүридэ 800 граммhаа бага бэшээр шэгнүүрыень нэмээжэ шадана. Үнгэрэгшэ hарын дүнгөөр, залуу малшан Владимир Батомункуев даажа абаhан 60 үнеэдэйнгээ 60 тугал бүхэнэй тус бүриинь шэгнүүрые сүүдхэ соо дунда зэргээр 911 граммаар нэмээжэ, малшад соогоо түрүү hуурида гаранхай. Цырен-Ханда Бадмаевагай дааhан 45 үнеэдэйнь тугалнууд сүүдхэдээ 820 граммаар нэмэhэн, тиихэдэ Д. Дамбиев, Б. Данцылов гэгшэд мүн лэ hайн дүнгүүдые харуулжа шадаhан байна.

— Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой социалис уялгатай газетын хуудаhан дээрэhээ hаяхан танилсаабди, — гэжэ малшад хөөрэнэ. — Мүнөө иигээд бидэнэр зунай түрүүшын hарын ажалайнгаа дүнгүүдые хаража, өөрынгөө арга боломжонуудые тухайлаад байхадаа, тэдэ малшадhаа гээгдээд орхихогүйбди гэжэ hананабди. Дааhан энэ ажал дээрээ hайн дүнгүүдые туйлажа, совхозойнгоо түсэбтэ табан түрүүшын жэлые ам дүүргэлсэхын түлөө ор сэдьхэл манда бии, — гэжэ хид мэдүүлнэ.

Иигэжэ Маарагтын малшанай hайхан сагта малаа хү жэ, таргалуулжа абахаар зэл дүүрэн ажаллана. Т нютагай хүтэлбэрилэгшэд жэлтэд ажалдань, ажаhуу анхарал хандуулдаг hай сэдьхэнэ. Энэ бэлшээридэ сагhаа совхозой хүтэлб шэдтэй уулзажа, байhан ба сэдьхэhэн бодолоо хэлэхэ а байhандаа тэдэнэй hанаан бэшэ. Дары түргэн усад ёhотой дутуу дунданууд олон.

Социалис уялга, мүрыс hэн шухалын шухала хү оройдоошье хэрэгсээгдээгүй гү, малшан бүхэнэй урдахи гонууд hайн тодорхойлог байха юм. Малаа үбшэн соонь hэргылхэ элдэб жэжэ асуудалнуудhаа захалаад, да наймаагаар, культур hуудалай талаарнь хангаха далнуудай гүйсэд хүсэндөө гүй байхада, холын эдэ мал ажал хэрэгэй урагшатай ба тула оролдохо хүнүүд хаа шэб гэжэ асууха бодолтой б

М. БАТО
манай к

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхээр эрмэлзэhэн манай колхозой малшад ниитынгээ малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ зарим тэды хэмжээнүүдые хараалhан юм. Ажахымнай мүнөө жэлдэ гүрэндэ 4270 центнер мяха тушааха түсэбтэй. Энэ даабаряа амжалтатайгаар дүүргэhэн тула али бүхы арга боломжонуудаа элсүүлэн хүдэлмэрилжэ байнхай. Хахад жэлэй туршада гүрэндөө 620

ҮГЭДӨӨ ХҮРЭХЭНЬ ЛАБТАЙ

центнер мяха тушааха даабаряа үшөө май hара соо дүүргэжэ, хараалагдаhан түсэбөө 130 процент дүүргээ hэн.

Урдань энэ ажахы гахайн хэды фермэтэй байбашье, ямаршье олзо доход оруулагшагүй hэн. Тиин фермынгээ ажалай эмхидхэл, мүн гахайнуудай үүлтэр hайжаруулхын тула Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд Алтайн, Красноярска хизаарнуудhаа «Элита» гэжэ эрхим үүлтэрэй 22 эрэ гахай худалдажа абаhан юм. Фермые даагшаар коммунист Иван Михайлович Афанасьев томилогдоо hэн. Оролдосотой ажалай үрэ дүн уданшьегүй гаража эхилээ hэн. Үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада энэ коллектив эрхим амжалта туйлажа эхилhэн. Гүрэндоо мяха тушааха хахад жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ шадаа. Сурхайта нуурай дэргэдэ 257 гахай шахагдажа байнхай. Тиихэдэ Соколовск гэжэ газарта 600-гаад гахай томо болгогдоно. Гүрэндөө үнэ багатай гахайн тарган мяха тушааха талаар гансашье гахайшад эрмэлзэнэ бэшэ, мүн ажахын малшадшье хам оролсонхой. Жэшээлбэл, мүнөө зунай бэлшээриин шэмэтэй ногоондо 2000 эрье хонин таргалуулан бэлшээгдэнэ.

Эртэ хабар байхада 286 хашараг Буда, Мария Балдановтан даажа абаhан юм. Энэ бүлэ мал ажалда дүршэлтэй болоhон, абаhан уялгануудаа жэлhээ жэлдэ үлүүлэн дүүргэжэ байдаг. Мүн энэ жэлдэ Буда Мария хоёр ноёхонойхидой үүсхэлые дэмжэжэ, 286 хашараг, буруунуудаа бэлшээн таргалуулжа, гүрэндэ тушааха үе болотор зунай 100 үдэртэ тус бүриинь шэгнүүрые 370 килограмм болгохо гэhэн үү абанхай. Эдэ нүхэдэй үгэдөө хүрэхэнь лабтай.

Энэ ажахын малшад залуу харууhалгада ехээр анхара хандуулдаг юм. Жэшээнь, ту шад Людмила Каманина, Пра вья Захарова, Демьян Ба гэгшэд колхоз соогоо дүршэл тэй үхэршэдэй нэгэн гэжэ тоо додог.

Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ ажа да 250 үхэрэй багтаамжатай шахан таргалуулха оньhожо лагдамал байра түхеэрэгдэhэн на. Харин мүнөө тэрэ бай 350—400 малай багтахаар рилгын хүдэлмэри шэнээр хэ нэ. Барилгань намар эртүүр рэжэ, ашаглалгада үгтэхөөр ха лагдана.

В. БАЯНДУЕ
Сэлэнгын аймаг.

ПАРТИЙНА ХРОНИКО

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ — ГОЛ АНХАРАЛ

Үбэлжэлгын хаhада ниитын адууhа малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ талаар партийна организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал КПСС-эй Хориин райкомой пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Энэ асуудалаар элидхэл хэhэн партиин райкомой нэгэдэхи серетарь П. М. Павлов үбhэ хуряалгын хүдэлмэридэ аймагай ажахынуудай хэр зэргэ бэлдэжэ байhан тушаа дэлгэрэнгыгээр тогтоо. Тиихэдээ энэ шухала хэрэг эрхилэлгэдэ ушаржа байгаа дутуу дундануудые элирхэйлhэн, ниитын адууhа малда хэрэгтэй болохо тэжээл гүйсэд бэлэдхэжэ абахын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ зорилгонуудые элирхэйлээ. Илангаяа hайн шанартай тэжээл бэлэдхэхэ асуудалда анхаралаа хандуулаа. Гэхэ зуура сенаж дараха, витамин ехэтэй ногооной гурил татаха гэхэ мэтын түрүү арга нэбтэрүүлгэдэ анхарал үшөөл hулаар табигдана гэжэ тэмдэглэгдээ.

Партиин райкомой хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой гэшүүн, республикын хүдөө ажахын министр В. Б. Саганов хабаадалсажа, тэндэ үгэ хэлэhэн байна. Тиихэдээ тэжээлэй шэмэ шүүhые алдахагүй, үбhэшэдэй ажаhуудалай болон культурна эрилтэ хэрэглэмжые комплексноор хангаха, шефскэ туhаламжа хүргэлгые улам үргэдхэхэ асуудалнууд тушаа тогтобо.

Ц-Е. ЖАМЬЯНОВ,
КПСС-эй райкомой инструктор.

ТУҺАЛАМЖАЯА ҮРГЭДХЭНЭ

Хүдөө ажахыда хэрэглэгдэхэ промышленна продукци hара бүриин 20 болотор бүтээжэ эльгээхэ гэжэ «Электромашина» заводой коллективэй абаhан социалис уялга дотор хэлэгдэнэ. Жэшээнь, колхоз, совхозуудта үзүүлэгдэдэг шефскэ туhаламжаяа үргэдхэхэ, тэдэнэй захилые түрүүшын ээлжээндэ дүүргэхэ уялга абтаа hэн.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын хахад дүүрэбэ. Абаhан социалис уялгын хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байhанай зарим тэды үрэ дүн хаража, согсолжо боломоор.

Заводой коллектив продукци үйлэдбэрилхэ, худалдаха хахад жэлэй түсэбые урагшатай hайнаар дүүргээ. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, ажалай бүтээсэ 7,2 процентээр дээшэлүүлэгдэhэн байна.

Продукци үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ олзо доход оруулха гол даабаряа дүүргэхэтэйгээ хамта, заводой хүдэлмэришэд колхоз, совхозуудтай хани барисаагаа улам бэхижүүлжэ, шефскэ туhаламжаяа улам үргэдхэжэ байгаа.

Жэлэй түрүүшын хахадай туршада хүдөө ажахыда промышленна горитой продукци эльгээгдэбэ. Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй районуудай хүдөө ажахыда 95 автокран, 17 электродвигатель худалдагдаа. Мүн ажаhуудалдаа хэрэглэдэг 24 мянган электрокипятильник хүдөөгэй ажалшадта эльгээгдэhэн юм.

Сотниковой шубуунай фабрикын захилаар тахяануудта тэжээл хубаарилан үгэхэ түхеэрэлгэ бүтээгдээ. Энэ захилые Иннокентий Седуновой даадаг бригада дүүргэhэн байна. Иимэ түхеэрэлгэ фабрикын хүдэлмэришэдэй ажал нилээд хүнгэн болгохо юм. Тодорхойлон хэлэхэдэ, тэжээл тараажа үгэдэг шубуушадай ажалай бүтээсэ хоёр дахин дээшэлнэ. Мүн байра соо ариг сэбэр сахиха хэрэгтэ тэдэнь ехэ аша туhатай.

Шубуунай аргал оньhожоруулмал аргаар сэбэрлэхэ, скрепернэ түхеэрэлгэ бүтээгдэжэ эхилээ. Георгий Иванович Бобырей гэгшын хүтэлбэрилдэг бүлэг хүдэлмэришэд гүрэндэ тушаагдадаг ороohоной шинг нойто шалгаха тусхай хэрэгсэл бүтээжэ байна. Республикын элеватор, бэлэдхэлэй пунктнуудта хэрэглэгдэхэ түрүүшын 25 иимэ хэрэгсэл бүтээгдээ.

Гадна хүдэлмэришэд шефскэ туhаламжаяа үргэдхэжэ байна. Үбэлэй түл абалгын үедэ заводой түлөөлэгшэд колхоз, совхозуудай хонишодто ехэ туhаламжа үзүүлээ. 11 хүдэлмэришэд түл абалгын үедэ тэндэ ажаллажа, магтаалда хүртэhэн юм. Мүнөө заводой бүлэг хүдэлмэришэд Улаан-Үдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо набшаhата тэжээл бэлэдхэжэ байна. Нэгэ долоон хоног соо 100 тонно иимэ тэжээл колхоздо бэлэдхэжэ үгэхэ гэжэ тэдэнэр шиидэнхэй.

Н. ДЕМИН.

Сахалинай шулуу нүүрhэн

Шулуу нүүрhэнэй промышленность — Сахалинай арадай ажахын урдапай hалбари мүн. Мүнөө тэндэ 14 шахта, 2 разрез бии юм. Тэдэнэй хинь аралай урда зүгтэ оршодог. «Сахалинуголь» комбинадай шахтанууд комбайн, нүүрhэ ашадаг 48 машина ашаглагдана. Шахтернуудай ажал хүд ри оньhожоруулха асуудалда тон ехэ анхарал хандуулагдадаг болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Лермонтовскэ разрездэ шулуу нүүрhэ малтан абалга руулагдана.

ТАСС-ай фотохронико.

НОМОЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

ТҮҮХЭ ЗҮБӨӨР ХАРУУЛЬА

Нютагай партийна организацинуудай түүхэ шэнжэлгын научна горитой хүдэлмэри hүүлэй жэлнүүдтэ хэгдээ гээшэ. Тиигэжэ нэгэ томо ном бэшэгдэбэ. Республикымнай партийна түүхэшэдэй олон жэлдэ оролдосотойгоор хүдэлhэнэй ашаар, «КПСС-эй Буряадай организациин түүхын очеркнууд» гэhэн ном хэблэлhээ гараа.

Советскэ Союзай коммунистнуудай нэгэ отрядынь болгшо Буряадай партийна организациин табин шахуу жэлэйнь ехэ замай түүхэ манай шэнжэлhэн энэ ном дотор харуулагдана. Энэмнай 1923 ондо байгуулагдаhан Буряадай АССР-эй партийна организациин мүнөөнэй үе болотор бэелүүлhэн бодото ажал ябуулгын гол шата бүхэниие гуримшуулан, тодорхойгоор харуулжа шадаhан түрүүшын согсологдомол зохёол юм.

Энэ ном зохёохын тула авторскэ коллектив али олон бэрхэшээлтэ байдалые дабажа гараа, гол бэрхэшээлынь хадаа, Буряадай парторганизациин зарим үень, зарим асуудалнуудынь хүсэд hайнаар шэнжэлэгдээгүй байhан. Энэ талаар бэшэгдэhэн зарим монографи, диссертаци болон статьянууд хоорондоо алгасаатай, буруу сэгнэлтэ болон тобшололшье хэhэн ушарнууд бии hэн. Тиихэдэ парторганизациин ажал ябуулгын, ажабайдалай зарим шухала асуудалнууд үшөөл зүбшэгдэhөөр байжа, тэдэндэ научна ёhoop хандаха, зүб сэгнэлтэ үгэхэ хэрэгтэй болоhон ушар гараа.

Ном зохёогшод шэнжэлгын ехэ хүдэлмэри ябуулжа, урдаа табиhан зорилгоёо бүхы дээрэнь бэелүүлжэ шадаа, КПСС-эй Буряадай организациин түүхын гол гол асуудалнуудые зүбөөр харуулаа гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Түүхын ехэ үндэhэ баримтатайгаар, научна ёhoop, архивай болон толилогдоhон эрдэм шэнжэлгын шэнэ материалнуудые үргэнөөр хэрэглэжэ бэшэгдэhэн ном мүн болоно. Иигэжэ урданай гээгдэнги, национальна заха хизаар байhан газарта социализм, коммунизм байгуулха ленинскэ түсэб бэелүүлхын түлөө Буряадай коммунистнуудай ехэшье, орёошье тэмсэлые, тэрэнэй ажабайдалые авторнууд тон зүбөөр зохёон харуулха арга олоо.

Энэ ном 12 бүлэгhөө бүридэнэ. Иигэжэ Октябриин революциин урда тээхи сагhаа коммунис байгуулалтын мүнөөнэй үеын байдал хүрэтэр Буряадай коммунистнуудай бэелүүлhэн ажал ябуулгын гол гол шатанууд хойно хойноhоонь hубарюулагдан харуулагдаба. Тиихэдээ ороной партийна түүхэшэдэй hүүлэй үедэ тодорхойлhон шатануудые үндэhэ hуури болгон баримталжа, өөрынгөө нютагай өөрсэ эрхэ байдалтай зүбөөр зохилдуулан, «Очеркнуудаа» бэшээ.

Хаанта засаг унагаахын түлөө, пролетарска революциин илахын түлөө, Буряадай Автономито Совет Социалис Республика байгуулхын түлөө, арадай ажахые hэргээн бодхоохо ба шэнэдхэн хубилгахын түлөө большевигүүдэй партиин нэгэ хубинь болгшо Буряадай партийна организациин түүхээр баян революционно ехэ тэмсэлэй үе «Очеркнуудай» түрүүшынь бүлэгүүдтэ бэшэгдэнэ.

Номой нэгэдэхи бүлэгынь революциин урда тээхи үедэ зорюулагдана. Буряад ороной хаанта Россин угаа гээгдэнги заха газар байhаниинь эндэ элирхэйлэгдэнэ. Колони ёhоной байдалhаа боложо, Буряад орон гээгдэнги, хүн зониинь политическэ ямаршье эрхэгүй байhан, капиталис байгуулалтын урда тээхи үеын ниитын харилсаан эндэ үргэлжэлhөөр байгаа гэжэ авторнууд зүб заана. XIX ба XX зуун жэлнүүдэй харилсаанай үеэр транссибириин магистраль табигдажа, түмэр замай томо томо мастерской, станци, депо болон шулуу нүүрhэнэй шахтанууд баригдажа, хүдэлмэришэн ангиин бии болохо ба ургаха, марксистска, социал-демократическа түрүүшын кружок болон бүлэгүүдэй энэ хизаарта анха мүндэлхэ ябадалда тэдэ нүлөөлөө. В. И. Ленин, бусад элитэ революционер-марксистнууд (Ем. Ярославский, Л. Б. Красин ба бусад) социал-демократическа кружок болон бүлэгүүдые анха эмхидхэлсэhэн байна бшуу.

Энэ хизаар орондо социал-демократическа большевигүүдэй организацинуудые байгуулха хэрэгтэ Ленин багшын байгуулhан «Искра» газетэ, РСДРП-гэй II съезд айхабтар ехээр нүлөөлhэн юм. Иигэжэ тэдэнэр хүдэлмэришэдэй революционно тэмсэл ударидаhан, буржуазно-демократическа революциин үедэ пролетариадые хүтэлбэрилхы хүсэн болгохо хэрэг хангаhан шуу.

«Очеркнуудай» хоёрдохи бүлэг дотор Агууехэ Октябриин социалис революцида бэлэдхэл хэжэ байhан, тэрэниие үнгэргэhэн үе тэрэ сагай түүхын бодото байдалаар, баян бодото материалнуудаар баримталагдана. Нютагуудтахи партийна организацинуудай онсо шэнжэтэй байдал харуулагдана, Октябриин революциин илахын түлөө революционно тэмсэлые тэдэнэй эмхидхэhэн ажал ябуулга элеэр тайлбарилагдана.

Мүн эндэ Совет засаг байгуулхын түлөө ород хүдэлмэришэдэй ба ажалша таряашадай ниитэ тэмсэлдэ буряад ажалшадые элсүүлхэ хэрэгтэ РКП(б)-гэй Эрхүүгэй организациин дэргэдэхи буряад коммунистнуудай оруулhан үүргэ бэшэгдэнэ. Интервенциин ба гражданай дайнай жэлнүүдтэ сагаантан болон харнин ээрхэг сэрэгшэдтэй байлдаанда ниитэ ажалшадые хизаарай большевигүүдэй подпольно организацинуудай элсүүлжэ шадаhые ном зохёогшод тон үнэншэмөөр харуулаа бшуу. Бүгэдэ арадай тэмсэлэй аша туhаар Колчагай сэрэг эмхи гуримаа алдаа, тиигэжэ тэрэнэй сэрэгшэдые Улаан Арми бута сохёо hэн.

1919 оной эсэс багаар, 1920 оной эхеэр уласхоорондын байдал угаа шахардуу боложо, залуу Совет гүрэндэ бэрхэшээлтэй ушар тохоёлдоо hэн. Энэ үедэ В. И. Ленин толгойлогшотой Коммунис парти тактическа удха шанартай хэмжээ хараалан, Алас-Дурнын республика — буферна гүрэниие байгуулха гэhэн шиидхэбэри абаа бэлэй. РКП(б)-тэй ЦК-гай, Совет правительствын саг үргэлжын туhаламжаар ба хүтэлбэреэр хүреэлэгдэhэн Дальбюро болон РКП(б)-гэй Сиббюрогой сэхэ хүтэлбэри доро хүдэлжэ байhан нютагуудтахи партийна организацинуудаар ударидуулан, Алас-Дурнын ажалшад шэнги Буряад ороной ажалшад сагаантаниие үй бута сохилсожо, харин дайсадые hэегүй намнаад, ДВР ба РСФСР хоёрые нэгэдүүлжэ шадаа hэн.

В. И. Ленинэй үүсхэлээр Буряад орондо автономи байгуулhан ушар буряад арадта түүхын угаа гүнзэгы удха шанартай. Буряад арадай национальна Совет гүрэн болон бүридэлгэ хадаа Буряадай партийна организациин хүтэлбэри доро, ангиин ехэ тэмсэлэй оршон байдалда үнгэрhэн байна. Иигэжэ энэ хурса тэмсэлтэ үе хадаа 1923 ондо буряадуудай автономито хоёр областьнуудые нэгэдүүлжэ, Буряадай Автономито Совет Социалис Республика байгуулгаар түгэсэнэ. Буряадай АССР-ые байгуулга болбол ганса дотоодын бэшэ, мүн уласхоорондын ехэ удха шанартай хэрэг байгаа. Энэ ушар хадаа дарлагданги, гээгдэнги арадуудые социальна болон национальна дарлалтаhаань сүлөөлжэ, тэдэнэртэ капиталис хүгжэлтын шатые алгад гаталжа, социализмда сэхэ орохо хэрэгтэнь Совет засагай, Коммунис партиин бодотоор туhалhыень зүүн зүгэй колониальна арадуудта элирхэйлэн харуулаа бшуу. Эдэ бүхы асуудалнууд ном дотор гүнзэгыгөөр, алишье талаhаа шэнжэлэгдэhэн байна. Коммунис партиин ленинскэ национальна политикые бэелүүлхэ талаар Буряадай партийна организациин бүтээhэн ехэ хүдэлмэри «Очеркнууд» дотор тодорхойгоор тайлбарилагдаа. Социалис байгуулалтада хүдэлмэришэд болон үгытэй ажалша таряашадые үргэнөөр хабаадуулжа шадаhан ябадал арадай ажахы, соёл культура хүгжөөхэ гэhэн зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ арга олгоо гээшэ.

Социализмын илалтын түлөө СССР-тэ боложо байhан ехэ добтолгын үедэ областной партийна организациин зорюулhан ажал ябуулга V, VI, VII бүлэгүүд дотор согсологдоо. Хорёод онуудай эсэс багаар, гушаад онуудай түрүүшын хахадай үеэр республика дотор болоhон революционно ехэ илалтануудта горитой анхарагдана. Социалис индустриализаци, хүдөө ажахые коллективизацилга болон культурна революциин асуудалнуудые, тэдэнэй өөрсэ, орёо шэнжэ түхэлыень, онсо байдалыень авторнууд үргэнөөр шэнжэлэн харуулаа. Тиихэдээ Буряад ороние томо индустритай болгохо хүдэлмэри Совет гүрэнэй, ороной хүдэлмэришэн ангиин ехэ туhаламжын ашаар бэелүүлэгдээ гэжэ тэдэнэр зүб ажаглалта хэнэ. Экономическа болон культурна гээгдэлыень усадхахын. Совет Буряад ороние томо индустритай болгохын тула Коммунис парти, Совет правительство анхаралаа саг үргэлжэ хандуулжа байгаа бшуу.

Буряад ороной хүдөө ажахые коллективизациин замда оруулhан хэрэгтэ мүн лэ научна ёhoop сэгнэлтэ хэhэн байна. Хамтын ажал байгуулгада зорюулhан бэлэдхэл удаан саг эзэлээ, тиигэжэ коллективизациин ябаса удааранги байhан. Гээгдэнги ажахынуудые хамтын ажалда оруулхын тулада түрүүшын үедэ ТОЗ, ТОУС гэхэ шэлэн хамтаралнуудые эмхидхэхэ хэрэг гараа. Хүдөөдэ социалис хубилалта бэелүүлхын тула хүн зоной, илангаяа буряадуудай ажаhуудал шэнэдхэн хубилгаха хэ хүдэлмэри ушараа. Культурна революцида зорюулhан асуудалнуудынь угаа hонирхолтойгоор уншагдана. Түхэл маягаараа национальна, удхаараа социалис ёhоной буряад арадай культурын яажа хүгжэhыень харуулhан эли тодо too, баримтанууд тэндэ хэлэгдэнэ.

Областной партийна организациин хүтэлбэри доро республикын коммунистнууд болон бүхы ажалшадай хүсөөр бэелүүлэгдэhэн политическэ, социально-экономическа болон культурна томо томо удха шанартай хубилалтанууд түшаа эдэ бүлэгүүд дотор тодорхойгоор бэшэгдээ. Ганса обкомой бэшэ, харин районно олон комитедүүдэй, партийна зарим эхин организацинуудай ажал ябуулгые эдэ болон бусадшье бүлэгүүд соогоо гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ гэжэ авторнуудай оролдоhониинь угаа hайшаагдамаар.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ябажа байhан үе (1941—1945 онууд) областной партийна организациин түүхэдэ тусхай hуури эзэлнэ. Дайнай түрүүшын үдэрнүүдhээ эхилжэ, областной партийна организаци өөрынгөө хүдэлмэриие дайнай үеын байдалтай таарулдуулан эхилнэ. Дайнай газарhаа аяар холо оршожо байгаа Буряад орондо «Бүхы юумые фронтын хэрэгтэ, бүхы юумые илалтын хэрэгтэ!» гэhэн уряа доро ажалшадай эршэтэ тэмсэлэй дэлгэрhэн тушаа тон үнэншэмөөр «Очеркнуудай» VIII бүлэгтэ бэшэгдэнэ. Хэсүү шанга дайнай жэлнүүдтэ республикын коммунистнуудай, партийна зарим организацинуудай, промышленна предприяти болон колхозуудай али бүхы хүн зоной ажал ябуулгые гэршэлhэн hонин материалнууд эндэ толилогдоо. Областной партийна организаци фронтдо хэдэн мянгаад коммунистнуудаа эльгээгээ. Буряад ороной алдар суута хүбүүд — онсо шалгарhан сэрэгэй начальнигуудай, партизанска хүдэлөөндэ эрэлхэгээр хабаадалсагшадай, Советскэ Союзай Геройнуудай нэрэнүүдтэй уншагша танилсана.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай бүхэдэлхэйн-т илалтада өөрынгөө хубитые лалсаhан Буряад ороной нистнуудай, бүхы ажал ажал хүдэлмэриие ном зо эрдэмтэд тон зүбөөр лабла руулжа шадаа.

Социализм байгуулгын дү тын болон коммунизм үргэ лайсатайгаар байгуулжа э үедэ номой IX—XII бүлэгүү рюулагдана. Дүрбэдэхи, таб зургаадахи табан жэлнүүдэй сэбүүдые бэелүүлхэ тэмсэл дэлмэришэдэй, колхозниг интеллигенциин бүхы хүсэ элсүүлhэн, тэдэнэй полит болон ажалай эдэбхи тол областной парторганизаци ажал ябуулга «Очеркнуудай хуби соонь тодоор тайл даа. 50—60 онуудай үедэ р лика дотор болоhон соци экономическа ба культурно сурталай гүнзэгы удхатай лалтануудые номой авто мүн лэ харуулжа шадаа тэмдэглэмээр.

Дайн сэрэгэй hүүлэй байдалда анхарал ехээр лагдаа. Партийно-эмхи үзэл сурталай хүдэлмэ шэнэдхэхэ, нарижуулан руулха асуудалнуудта кын парторганизаци анха биhан байна. Амжалт ажабайдалда шэлжэн орохон хүндэ шүтэн hүгэдэлгын лонгуудые усадхаха ушар hан, үргэн далайсатайгаар нойнгоо коммунизм байгуул халhан үедэ совет общест номическа, социально-полити ажабайдал хүтэлбэрилхэ асу нуудые шэнэ ёhoop, научна шиидхэхэ гэhэн эрилтэ КПСС ЦК-гай октябриин (1964 он) нум онсолон табижа, энэ асу шиидхэлгэдэ ехэ анхарал х лагдана.

Партиин XX, XXI, XXII съезднүүдэй, тэрэ шэлэн КПСС ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэ нүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ ре ликын партийна органи

ЮҺЭДЭХИ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ДОРЮУН АЛХАМ

Юһэдэхи табан жэлэй нэгэдэхи жэлэй түрүүшын хахад үнгэрбэ. Энэ үе соо орон доторнай юун хэгдээб, үнгэрөөшэ табан жэлдэ эхилэгдэһэн эршэмтэй алхам ямараар үргэлжэлүүлэгдэнэб? Энээн тухай АПН-эй корреспондентнүүд нигэжэ мэдээсэнэ.

РИГЭ. «Танай реанимационно машина хараха арга намда олгоһон-дотнай ехэ баяртайб. Тон һайн машина. Хилын саанахи гүрэнүүд энэ машина худалдан абаха дуратайл байха. Норвегиин мэдээжэ «Асмунд Лаердал» гэжэ фирмын директор иимэ сэгнэлтэ үгэһэн байна. Болгариин Варна хотодо үнгэргэгдэһэн уласхоорондын IV симпозиум дээрэ «РАФ» гэжэ маркатай санитарна машиные тэрэ хараһан байгаа бшуу. Энэ машина тухай иимэрхүү сэгнэлтэнүүд олон юм.

«РАФ»—автобус бүтээдэг Ригын хоёрдохи туршалгын завод. Тэрэнэй гол продукциинь — хүнүүдые зөөдэг «Латвия» багахан автобусууд — Совет орон дотор, мүн хилын саанашье мэдээжэ болонхой. Иимэ машина олоной һайшаалда хүртөө. Латвиин жолоошод — туршагшад тэрэниие Дунда Азиин хадын харгынуудта, тэдэнэй болгар нүхэд — өөрынгөө ороной харгынуудта туршаһан байна. Африкын сүл талын хадын харгынуудташье туршагдажа, бүхы шалгалтые амжалтатай дабажа гараа.

Ригын багахан автобусууд дэлхэйн 38 гүрэндэ мүнөө худалдагдана. Тэдэнь автомагистраляар хүн зониие зөөнэ, томо аэропортнуудай пассажирнуудые самолёдто хүрэтэр зөөнэ. Аэропортдо пассажирнуудые зөөхын тула Ригэдэ гаргагдаһан, шаргагалагдаг вагончигууд хэрэглэгдэдэг юм. Шахтёрнуудые зөөхын тула энэ заводто тусхай автопоезд һаяхан гаргажа эхилээ. Эндэ бүтээгдэдэг автобусууд медицинын түргэн туһаламжа хүргэхэ станцинуудта мүн лэ хэрэглэгдэнэ.

Энэ машина найдамтай бэхеэр хэгдэнхэй. Тэрэнэй «хүдэлдэг» түхеэрэлгэнүүдынь шанар һайнтай, досоонь һуугаад ябахада таатай зохид юм. Эдэ бүгэдэ машинын һайн талань болобо. Латвидахи автобус бүтээдэг заводой барилга ойрын сагта түгэсхэгдэхэ зэргэтэй гэжэ шэнэ табан жэл тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд соо хэлэгдэнэ. Ороной тон шухала барилгануудай тоодо энэ предприяти оруулагданхай.

— Шэнэ заводой ашаглалгада оруулагдахадань, багахан автобусууд гурбэ дахин олоор гаргагдадаг болохо юм, — гэжэ АПН-эй корреспондентдэ «РАФ» гэжэ заводой директор Илья Позняк хөөрэбэ. — Манай предприяти Елгава хотодо дүтэхэн баригдажа байнхай. Энэ хото Латвиин түб Ригэһээ дүшэн километрэй зайда оршодог юм. Елгавада дүтэхэн шоссейнэ, түмэр харгынууд, теплово болон энергетическэ коммуникацинууд байдаг. Шэнэ предприяти 32 гектар талмай эзэлхэ. Хабсаралгын ба пресс-кузовной корпусууд, захиргаанай юһэн дабхар байшан, компрессорнэ ба ацетиленовэ станцинууд, склад, гараж болон бусад түхеэрэлгэнүүд энэ талмай дээрэнь байха юм. Захиргаанайнь байшан соо столово, актова зал, лаборатори байхаар хараалагдана.

Тус завод шэнэ түхэлэй багахан автобусуудые бүтээн гаргадаг болохо. Тиимэ машинанууд мүнөө гаргагдажа эхилэнхэй.

Шэнэ заводой ашаглалгада оруулагдахада, хуушаниинь туршалгын бааза болгогдохо. Тэндэ шэнэ түхэлэй машинанууд бүтээгдэхэ, тусхай ажалда хэрэглэгдэхэ багахан автобусууд үсөөншэгөөр гаргагдадаг болохо юм.

Михаил АФРЕМОВИЧ.

***

ЛЬВОВ. Карпадай хаданууд шадархи хорин табан суута уурхайһаа Европодохи «Братство» гэжэ газопровод газ абадаг. Тэдэ уурхайнуудай хахадынь һүүлэй арбан жэлэй туршада элирүүлэгдэһэн юм. СССР-эй, Польшын, Чехословакиин химиин промышленностьда түүхэй эд, ногоон түлишэ абалга нилээд нэмээ. Австри Советскэ Союзһаа газ абадаг болоо.

Украинын научно-шэнжэлэлгын геолого-бэдэрэлгын институдай таһагые даагша, геолого-минералогиин эрдэмэй кандидат Роман Новоселецкий юһэдэхи табан жэлэй туршада Карпадай хаданууд шадархи газтай районой хүгжэлтэ тухай АПН-эй корреспондентдэ иигэжэ хөөрэһэн байна:

—Советскэ Союзай арадай ажахые хүгжөөхэ шэнэ табан жэлэй түсэбэй ёһоор, 1975 ондо орон доторнай 300—320 миллиард кубометр газ абтаха юм. Тэрэнэй 12 миллиард тонные Карпадай районууд жэл бүри үгэхэ болоно. Тиимэшье дан ехэ бэшэ. Энэ район һаяхан болотор орон доторхи эгээл томонуудай нэгэн байһан юм. Тиигээшье һаа, Карпат шадарай газ ехэхэн үүргэ дүүргэхэ байха.

Украинын областьнуудай газай нөөсэ 115 миллиард шахуу кубометр болохо гэжэ һаяхан болотор тоологдодог байгаа. Гүнзэгыгөөр үрэмдэжэ туршаһанай ашаар, эндэхи газай нөөсэ үшөө ехэ гэжэ элирүүлэгдээ. Таба мянган метр газар дорохи газай нөөсэ 900 миллиард кубометр гэжэ тодорхойлогдоһон байна. Нефть гарган абадаг һудалнуудһаа үшөө 45 миллиард шахуу кубометр газ абтаха юм.

Промышленна ехэ предприятинууд шадар газар доро газ хадагалха түхеэрэлгэнүүдые улам үргэдхэхэ зорилго ороной арадай ажахые хүгжөөхэ шэнэ табан жэлэй түсэб дотор табигдана. Республикын баруун областьнуудтахи гүйсэд шэнжэлэгдэһэн газай һудалнууд шадар тиимэ түхеэрэлгэнүүд баригданхай. Тэдэнэй ашаар газ хэрэглэгшэдтээ нэгэ жэгдээр эльгээгдэхэ, «Братство» гэжэ газопроводто сагай болзор соонь газ үгэхэ арга олгогдохо байна.

Юрий ИВАНОВ.

* * *

АЛМА-АТА. Казахстанай арад зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха албан үнгэрөөшэ табан жэлэй туршада тон түргэнөөр хүгжөө. Тэндэ хамтадаа 82 мянган хүдэлмэришэд, алба хаагшад ажаллана гэжэ республикын арад зоной ажаһуудалай эрилтэ хангалгын министр Касым Конакбаев АПН-эй корреспондентнүүдтэ мэдээсэбэ. СССР, Чехословаки, Венгридэ бүтээгдэһэн мүнөө үеын 20 мянган шэнэ машина ба механизм манай предприятинуудта — заһабарилгын мастерской, ателье, хубсаһа угаадаг ба сэбэрлэдэг пунктнуудта абтаа. Мүн хэдэн арбаад мянган түхеэрэлгэ абтаһан байха юм. Шэнэ техникэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар гурбан миллион гаран түхэригэй олзо оруулагдаа.

Арад зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха предприятинууд тусхай шэглэлтэй болгогдожо, томодхогдоһон байна. Тэндэ мүнөө улад зоной захилнуудай гурбанай хоёр хубинь дүүргэгдэнэ, хүнүүдтэ 400 гаран туһаламжа үзүүлэгдэнэ.

Республикын арад зондо үзүүлэгдэдэг элдэб янзын туһаламжа 1975 ондо 2,5 дахин үргэдхэгдэхэ юм. Гутал заһабарилха шэнэ 46 предприяти нээгдэхээр хараалагдана. Химиин туһаламжаар хубсаһа сэбэрлэдэг фабрика, хубсаһа угаадаг комбинадуудта бүтээсэ ехэтэй агрегадууд, тусхай аппарадууд ба шэнэ транспортёрнууд тодхогдохо.

(АПН).

Бүд гаргалгаар социалис Корей Азиин олохон гүрэнүүдһээ түрүүлжэ ябана. Советскэ Союзай техническэ туһаламжатайгаар баригдаһан Пхеньянай текстильнэ комбинат жэл соо 100 миллион метр янза бүриин бүд гаргадаг байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбинадай нэгэ цех соо.

ЦТАК-ТАСС-ай фото.

УНШАГШАДАА УРМАШУУЛБА

Ажалшадһаа захил абадаг Улаан-Үдэ хотын номой магазинда шэнэ номууд июнь—июль һарануудта олоор ерэһэн байна. Политическэ болон эрдэм ухаанай, хүдөө ажахын, уран һайханай зохёолнууд тэдэнэй дунда бии.

Мүнөө захилаар ерэһэн номуудай дунда журналистын библиотекэһээ 3—4—5-дахи боти захигшадаа хүлеэнэ. «Франциин түүхэ» гэжэ 3 боти ном уншагшадай анхарал татахал байха. Эртэ урда сагһаань эхилээд мүнөөдэр хүрэтэр француз арадай гаталһан түүхэ тухай энэ ном дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэнэ. Анри Пуанкарегэй зохёолнуудай суглуулбари (3 боти), «Хүгжэмэй энциклопеди (5 боти) магазинда орожо, худалдаанда гараба. Эдэ зохёолнууд орон доторнай түрүүшынхеэ хэблэгдэһэн байна. Уран һайханай зохёолнууд сооһоо «Совет ород литературын түүхэ» олоор абтаһан байна.

П. БУДОЖАПОВА,
магазиниие даагша.

Аджарай АССР-эй экономикодо Грузиин далайн пароходство ехэ үүргэ дүүргэдэг байна. Тэрэ флодой ашаа шэрэлгэ һүүлэй жэлнүүдтэ 3 шахуу дахин ехэ болоо.

Тус пароходствын 35 судна дэлхэйн океан ба далайнууд соогуур ашаа шэрэнэ. **ЗУРАГ ДЭЭРЭ:** Батумиин портдо.

ТАСС-ай фотохронико.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА

«ХУНГАРОКАМИОНОЙ» АЯН ЗАМУУД

БУДАПЕШТ. Европодохи тон томо автостанцинуудай нэгэниинь Венгриин ниислэл хотодо ашаглалгада оруулагдаба. Тэрэнь оронуудай хоорондохи ашаа шэрэлгэ бэелүүлхэ юм. Тус станци 120 мянган дүрбэлжэн метр газар эзэлдэг, 2200 хүн тэндэнь ажалладаг, парк соонь гол түлэб ашаанай 500 машина бии юм. Тэдэ бултадаа 38 мянган тонно ашаа нэгэн доро шэрэжэ шадаха. Тэдээнэй хахадынь шахуунь рефрижераторнууд.

Дурсагдагша шэнэ станциин хабаадан ороһон «Хунгарокамион» гэжэ Венгриин транспортна предприяти оройдоо табан жэл соо оршожо байбашье, Европодохи тон томо предприятинуудай тоодо оробо. Европын бүхы оронуудта Дүтын зүүн зүгэй ба Африкын зургаан орондо ашаанайнь машинанууд ошожо байдаг. Тэрэ предприятиин машинанууд 1970 ондо 15 мянган рейс хэжэ, бүхыдөө 32 миллион километр дабаһан байна. Москва, Братислава, Копенгаген, Базель, Стамбул, Тегеран, Багдад гэхэ мэтэ шэнэ аян замда һаяар ябажа эхилхэнь.

1975 он болотор «Хунгарокамион» 850 машинатай болохо.

БОЛГАРИИН ТУГ ДОРО

СОФИ. Георги Дмитровэй нэрэмжэтэ Варнын судна бүтээлгын заводой конструкторнууд 70 мянган тонно ашаа тээхэ танкернуудай проект зохёожо эхилбэ. Энэ ороной нефтехимиин ажалай үргэнөөр хүгжэжэ байһантай дашарамдуулан, республикын танкерна флодой тоннажые 1975 он хүрэтэр 800 мянган тонно болгохо гэһэн шэнэ табан жэлэй даалгабари дүүргэхэдэ тэрэнь туһалха.

БАЛАТОН НУУР ШАДАР ГОЁ ҺАЙХАН ГЭРНҮҮД БОДХООГДОНО

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Европодохи тон томо нуурнуудай нэгэн болгошо Балатон нуурые «Венгриин далай» гээд нютагтань нэрлэдэг. Олон түмэн амарагшад энэ нуурай гоё һайхан эрье дээрэ, зохид һайн пляждань жэл бүри амардаг.

«Венгриин далайн» эрье жэл бүри улам түбхинэнги һайн боложо байнхай. Шэнэ отельнүүд ба амаралтын байшангууд баригдана. Коммунально-ажаһуудалай зургаанууд олошорно, шэнэ пляжнууд баригдана. Тэрэнэй тулада 7 миллиард шахуу форинт энэ табан жэл соо һомологдонхой. Амаралтын шэнэ зононуудые бии болгохо хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдаха.

БАРИЛГАНУУД ДЭЭРЭ АЖАЛЛАХАЯА СТУДЕНТНҮҮД ГАРАБА

БУХАРЕСТ. (ТАСС). Тогтомол заншалаа баримталан Румыниин университедүүдэй 8 мянган студентнүүд оронойнгоо барилганuудта ажаллахаяа гараба. Зунайнгаа амаралтын үедэ студентнүүд промышленна барилганууд дээрэ, ниитын байшангуудые бодхоолго дээрэ ажаллаха байна. Олон студентнүүд хүдөөгэй ажалда хабаадалсаха.

НИИТЭ ЕВРОПЫН ЗҮБЛӨӨ ЗАРЛАХЫН ТҮЛӨӨ

ПАРИЖ. (ТАСС). Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөө зарлаха зайлашагүй шухала болоо. Энэ зүблөөн тон һаяын саг соо зарлагдаха ёһотой гээд Ажалай бүгэдэ ниитын конфедерациин секретарь Луи Сайян «Ви увриер» гэжэ недели бүриин хэблэлдэ интервью үгэхэдөө мэдүүлһэн байна.

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөө зарлаха шухала байһан тушаа Европын бүхы оронуудта нэгэн адли һанамжанууд гарадаг болонхой гэжэ мүнөө тэмдэглэхээр байна гээд тэрэ хэлээ. Иимэ дурадхалые нэгэшье правительство элитээр буруушаагаагүй.

Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной түлөө, ниитэ Европын зүблөө дары түргэнөөр зарлахын түлөө тэмсэл үргэдхэхыень француз ажалшадые, профсоюзуудые Луи Сайян уряалаа.

Болзорһоо урид

ПРАГА. (ТАСС). «Ческе Лоденице» гэжэ Прагын судна бүтээлгын завод «СБ-2500» гэһэн өөрөө ябадаг земснаряд болзорһоо жэл урид барижа дүүргэбэ. Тэрэ земснаряд Советскэ Союзай захилаар бүтээгдэбэ. Советскэ Союзай захилаар бүтээгдэһэн наймадахи земснаряд тэрэнь болоно. Сибириин гол мүрэнүүд дээрэ хүдэлхэ тэрэ асари томо машина дэлхэй дээрэхи эгээн ехэ бүтээсэтэй земснарядай нэгэниинь. Гансахан часай турша соо 2500 кубометр шорой малтажа, ондоо тээшэнь, холо абаашаха шадалтай.

1972 оной хоёрдохи кварталда тэрэ шэнэ земснаряд Советскэ Союзда дамжуулан үгтэхэ ёһотой байгаа. Теэд тэрэниие асарха сагые тоолохо болоо һаа, имагтал 1973 ондо хүдэлжэ эхилхэ байба. КНЧ-гэй 50 жэлэй хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа дүүргэн, заводой коллектив земснарядые болзорһоонь урид бүтээжэ шадаба.

КНР-тэ ерэхые Никсон уригдаба

ПЕКИН. (ТАСС). Премьер Чжоу Энь-лайн ба Национальна аюулгүй байдалай асуудалаар США-гай президентын туһалагша Киссинджерэй хоорондо июлиин 9—11-дэ Пекиндэ хэлсээн болоо гэжэ эндэ соносхогдоһон байна. «1972 оной май хүрэтэр таарамжатай үе соо» Хитадта аяншалхыень президент Никсониие КНР-эй правительствын зүгһөө Чжоу Энь-лай уряа. Президент Никсон энэ уряалыень һаналаа хананхяар хүлеэн абаһан байна гээд хэлсээнүүд тухай тусхай мэдээсэл соо хэлэгдэһэн байна.

ВАШИНГТОН. (ТАСС). «КНР-тэ аяншалха тухай Хитадай правительствын уряалые хүлеэн абааб»—гээд США-гай президент Р. Никсон телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ, тусхайтаар мэдээсэһэн байха юм.

«Хитадай Арадай Республикатай шэнэ харилсаа тогтоохо» эрмэлзэлгэтэй байһан дээрэһээ иимэ шиидхэбэри абааб гээд Никсон хэлээ.

Бирмын шэнэ правительство

РАНГУН. (ТАСС). Бирмын Революционно Соведэй — орон доторхи засагай дээдэ органой — тогтоолоор премьер-министр генерал Не Вин түрүүтэй правительство байгуулагдаа. Не Вин правительстводо обороны министрэй тушаалые даалсана.

Бирмын социалис программын партиин ЦК-гай һанамжа дурадхалаар Революционно соведэй шэнэдхэн байгуулагдаһанай һүүлээр шэнэ правительствын состав эндэ соносхогдоо һэн. Мүнөө ороной правительство Бирмын Союзай правительство гэжэ нэрлэгдэдэг болохо гээд эндэ тунхаглагдаһан тусхай мэдээсэл соо тэмдэглэгдэһэн байна.

ТОМО ЗОХЁОЛ

…ажалшадай зорюулһан ехэ тэмсэл… гоитойгоор анхарагдаа. Эндэ …түрүүлэн, партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин дүй дүршэл тушаа бэшэһэн зүйлнүүдынь һонирхолтой. Республикын партийна организациин, тэрэнэй эхин организацинуудай ургалта ба бэхижэлгэнь, кадрнууд тушаа асуудал шиидхэхэ, парторганизацинуудай ажал ябуулгын онол арга наринлха, тэдэнэй мэргэжэл шадабариие хүгжөөхэ, үргэн ниитэтэй харилсаа холбоогоо бэхижүүлхэ зорилгоор бүтээһэн хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэгдэнэ. КПСС-эй областной организациин ябуулдаг парти доторой, эмхидхэлэй хүдэлмэриин жэлһээ жэлдэ найжаржа байһые харуулха зуураа, партиин ЦК-гай элирүүлһэн партиин обкомой зарим үедэ гаргаһан алдуу болон дутагдалнуудые авторнууд шэнжэлнэ.

Гэхэ зуура тэрэ үедэ партийна организацинуудта үзэгдэһэн бэрхэшээлтэ ушарнуудые элирхэйлхэдээ, имагтал жэшээнүүдээр баримталаад, харин уг унгииень ухаашалан харуулха гэһэн хурса асуудалнуудһаа авторнууд зайсаа гэжэ тэмдэглэмээр.

Коммунис байгуулалтын түсэбүүдые хүсэндэнь хүргэхын түлөө бэелүүлһэн Буряадай коммунистнуудай ажал ябуулгые харуулхадаа, ажалшадай ажалай эдэбхи үүсхэл, эрмэлзэл хүгжөөлгэдэ социалис мүрысөөнэй ямар үүргэ дүүргэһые тайлбарилха зорилго авторнуудай урдаа табиһаниинь гайн гэшэ. Гэхэтэй хамта социалис мүрысөөнэй хуушан гуримые улам нарижуулха, шэнэ янзын онол аргануудые нэбтэрүүлхэ, ажалшадань улам хүгжөөхэ талаар областной партийна организациин ябуулһан тэмсэлые, Буряад ороной байдалда энэ ургалтын онсо өөрсэ шэнжэтэй байһые «Очеркнуудай» авторнуудай гүйсэд харуулжа шадаагүйнь гэмшэлтэй.

Энэ номой удхатай танилсаад байхадаа, бодото ехэ баримтануудые хэрэглэн, Буряадай партийна организациин ажал ябуулгые бүхы дээрэнь научна ёһоор харуулжа шадаһаниинь авторска коллективэй габьяа мүн гэжэ тобшолол хэхэ хэрэгтэй болоно. Энэ ном соо ганса илалта болон амжалтанууд харуулагдана бэшэ. Мүн урдаа табигдаһан зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэнь бодотоор ушарһан бэрхэшээл, дутагдал болон алдуунууд яһала тодорхойлогдоно.

Гэхэтэй хамта манай бодожо үзэхэдэ, «Очеркнуудай» редколлеги ба авторска коллектив зарим ушарта үшөөл бираагүй хаш. Историографическа бүлэг ном доторнь үгы байна. Тиимэ бүлэг соо Буряадай партийна организациин түүхын зарим шатануудай хэр зэргэ шэнжэлэгдэһые, республика дотор партийна түүхын эрдэмэй амжаһан туйлалтануудые харуулжа болохо байгаа.

КПСС-эй областной организациин бүхы ажал ябуулгань алишье талаһаа гүнзэгыгөөр харуулагдаа гэхын аргагүй. Буряадай парторганизациин ябуулһан үзэл сурталай хүдэлмэри парти доторой ба партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэридэ орходоо һулашагаар бэшэгдээ хаш. Энэ хүдэлмэри тухайнь бэшэхэдээ, авторнууд партийна һуралсал харуулгаар лэ хизаарлана. Тиихэ мүртөө һуралсалай шанарайнь талые шэнжэлэнгүй үнгэрнэ. Коммунистнуудай марксистско-ленинскэ теоретическэ мэдэрэл дээшэлүүлхэ гээшэ партиин үзэл сурталай хүдэлмэриин нэгэ шухала һалбари байһыень арсахын аргагүй. Зүгөөр ганса энээгээр хизаарлажа болохогүй байна. Ушар иимэһээ ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, шэнэ хүниие болбосорол һайнтайгаар хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри республика дотор яажа ябуулагдааб, хайшан гэжэ мүнөө эмхидхэгдэнэб гэһэн асуудал гүйсэд дүүрэн шэнжэлэгдэхэ ёһотой байгаа бшуу. Юрэдөө, областной партийна организациин ябуулһан энэ хүдэлмэри хүнгэхэнөөр лэ харуулагдаа.

Партиин абаһан ямар нэгэн шиидхэбэриие тайлбарилха, ойлгуулхын тула «...партийна организацинууд ехэ хүдэлмэри дэлгэрүүлээ...», «...үзэл сурталайнгаа ажал ябуулгые шангадхаа...» гэхэ мэтээр юрэнхыгөөр авторнууд тэмдэглэнэ. Харин үзэл сурталай хүдэлмэриин удхые, арга дүршэлыень, ашаа үрыень харуулнагүй.

Илангаяа дайнай хойто тээхи сагай үедэ ябуулһан үзэл сурталай шухала удхатай зарим хүдэлмэриие авторнууд анхаралдаа огто абаагүй байшоо. Энээнһээл болижо, ажалшадые интернациональна үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ талаар парторганизациин бүтээһэн ажал ябуулгые тайлбарилһан юумые бидэ «Очеркнууд» соо олоногүйбди. Тэрэшэлэн атеистическэ, залуу үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри ном соо оруулагдангүй үлэшоо.

Эрдэм наука хүгжөөхэ, дээдэ болон тусхай дунда эрдэмэй һуралсал дэлгэрүүлхэ талаар областной партийна организациин бүтээһэн ехэ хэрэг ном соо дутуугаар харуулагдана. Тэрэшэлэн интеллигенциин кадрнуудые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри, арадай ажахы, соёл культура болон болбосорол-хүмүүжүүлгын ехэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ тэдэнэй хабаадалсаһан үүргэ һайнаар харуулагдаагүй. Интеллигенциин ургалта ба үүргэ тушаа бэшэхэдээшье олонхи ушарта авторнууд гол түлэб уран һайханай интеллигенци тушаа дурдаад лэ дүүргэнэ.

Нэгэл уран зохёолшын, уран зураашын гү, али атеистын нэрэ обог ном соо хэдэн дахин дурдагдана. Харин шэнэ общество байгуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байһан партиин хүмүүжүүлһэн оло мянган тоото интеллигенциин дундаһаа урган гараһан мэдээжэ эрдэмтэдэй, дээдэ болон дунда һургуулинуудай мэргэжэл түгэс багшанарай, врачнуудай, юристнүүдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, мүн интеллигенциин бусад түлөөлэгшэдэй нэрэнүүдые ном соо олохонь бэрхэтэй.

Соёл культура ба эрдэм наука хүгжөөхэ хэрэгые хүтэлбэрилһэн парторганизациин ажал ябуулга тушаа бэшэхэдээ, ямар нэгэ үедэ зохёогдоһон, ниитэдэ мэдээжэ болоһон искусство болон литературын зохёолнуудай нэрэнүүдые олон бүлэгүүд соо мэдээсэнэ. Тиихэ зуураа эрдэмтэдэй хамтаржа гү, али ами аминдаа зохёоһон томо, томо хүдэлмэринүүд тушаа, республикын экономико болон соёл культура амжалтатайгаар хүгжөөлгэдэ тэдэнэй ямар удха шанартай байһан тушаа нэгэшье үгэ хэлэгдэнэгүй.

Республикын научна эмхи зургаанудай, дээдэ һургуулинуудай ажал ябуулгада областной партийна организациин али зэргын ехэ анхарал табидаг байһан тушаа, ямар аргаар эрдэм наука үйлэдбэри хоёрой хоорондохи харилсаа холбоо бэхижүүлжэ шадаһан, научна интеллигенциин эдэбхи үүсхэл, оюун бэлигые хүгжөөһэн тушаа «Очеркнууд» соо тон лэ багаханаар, хилбараар тодорхойлогдоно гэжэ тэмдэглэлтэй.

«Очеркнуудай» зарим бүлэгүүд һанаһанда хүрэмөөр бэшэгдээгүй байхыень обёорхоор. Илангаяа дайн сэрэгэй үнгэрһэнэй хойто тээхи үедэ зорюулһан хэдэн бүлэгүүд зарим ушарта хүсэд бэшээр, юрэнхы тобшололтойгоор найруулагдаһан, шухала баримта, болоһон шухала ушар, мүн хэмжээ ябуулганuудта партийна түүхын эрилтын ёһоор научна тобшолол хэхын орондо дан юрэнхыгөөр, хубхай тоонуудые дурдалгаар хандаһан байна бшуу.

Ном соо дан хэтэрмэ олон тоо (219, 230, 288, 533 болон бэшэ хуудаһануудта) дурдагдана гэжэ тэмдэглэхэ ушар гарана. Тэрээнһээ боложо гол шухала үрэ дүнгүүдые тэдээн сооһоо илгаруулан ойлгожо абахын аргагүй. Иигэжэл номой удхын шанарые тоонууд диилэхээ һанана. Тиихэ мүртөө ном соо үгтэһэн таблица, диаграмма болон схемэнүүд болон алибаа дүн харуулһан статистическэ тоо баримтануудые тобшолһон, шэнжэлэн үгүүлһэн мүрнүүд яаха аргагүй дутана.

Тодо бэшээр, буруугаар бэшэһэн, дахин дахин дабтаһан юумэнүүд, редакционно дутагдалнууд ном соо бии. Жэшээнь, ДВР-эй арадай-революционно арми хадаа Улаан Армиин частьнуудһаа, партизануудай отрядуудһаа байгуулагдаһан юм гэжэ (169 хуудаһан) баталагдана. Үнэндөө арадай-революционно армиин бүридэлгэдэ Улаан Армиин частьнууд хабаадалсаагүй юм. Ондоо тээ (111 хуудаһан) ДВР-гэй правительство 1920 оной апрель һарада коалиционно гуримаар байгуулагдаһан гэжэ бэшээтэй. Гэхэтэй хамта эбсэгшэ партинуудай ДВР-гэй правительстводо орохоёо арсаһанһаань лэ боложо, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдһээ энэ засаг түрэ бүридөө һэмнай.

Үшөө ондоо нэгэ жэшээ. Гурбадахи бүлэг уншахада (113 хуудаһан), РКП(б)-гэй ЦК-гай Дальбюро 1920 оной апрель һарада бии болоод байһан шэнгеэр ойлгогдоно. Үнэн дээрээ 1920 оной август һара болотор РКП(б)-гэй Дальбюро РКП(б)-гэй ЦК-гай Сиббюродо мэдэлтэй байһан, харин РКП(б)гэй ЦК-гай тогтоолой ёһоор, 1920 оной август һарада РКП(б)-гэй ЦК-гай Дальбюро болон хубилгагдаа бэлэй.

Тодо бэшээр бэшэгдэһэн зүйлнүүд номой бусадшье хуудаһануудта ушарна. Гэхэтэй хамта шэнжэлэн уншагдаһан энэ хүдэлмэри хадаа Буряад орондо партийна түүхэ шэнжэлгын эрдэмэй хүгжэлтэдэ ехэ туһатай, томо хубитань болон ороно. «КПСС-эй Буряадай организациин түүхын очеркнуудые» хэблэн гаргалга хадаа республикын үзэл сурталай-политическэ ба эрдэм шэнжэлгын ажабайдалда шухала удхатай юм гэжэ тэмдэглэлтэй.

Н. ЕГУНОВ,
түүхын эрдэмэй доктор;
Д. УЛЫМЖИЕВ,
түүхын эрдэмэй доктор;
В. ЗАТЕЕВ,
философиин эрдэмэй кандидат.

Оршон байдал улам хурсадана

ПАРИЖ. (ТАСС). Португалидахи политическэ оршон байдал тон ехээр хурсадаба гэһэн мэдээнүүд тэрэ оронһоо абтана. Марселу Каэтану гэдэгэй правительствын политикые «үлүүсэ либеральна» гэжэ тоолодог баруунай эгээн хархис этэгээдүүдэй хараа байса эдэбхитэй боложо байһыень парламентын һая болоһон сесси харуулба.

Далайн саанахи африкан провинцинуудта бага сага эрхэ олгохо гэжэ дурадхаһан правительственна проектые депутадууд — «Интегристнүүд» эрид шангаар шүүмжэлбэ.

Португали гүрэнэй ударидагшые демократическа бэшэ гуримаар һунгаһан ушарые хэдэ хэдэн депутадууд айнгүйгөөр буруушааба. Орон соо хэблэлэй эрхэ сүлөө, суглаа хэхэ эрхэ сүлөө үгы байһые зарим депутадууд шүүмжэлбэ. Тэдэнэр политическэ полицида үргэн ехэ эрхэ үгэжэ болохогүй гэжэ хэлэһэн байнад.

Тэрэ шүүмжэлэлынь саг соогоо хэгдээ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй: оппозицида байдаг табяад ажал ябуулагшад һүүлэй үедэ арестовалагдаһан байна. Нюуса полициин гарта ороһон, фашизмда эсэргүү тэмсэгшэд хэрзэгы шэрүүн тамада хаягдадаг, тэдэнэй зариманайнь ами наһанда аюул тохёолдонхой.

Өөрынгөө бүхы проектнүүдые баталуулжа шадаһан правительство хадаа диктатор Салазарта орбол дутуугүйгөөр демократическа хүдэлөөниие даража шадахабди гэжэ Салазарай тала бариһан хархисуудые этигүүлхэ гэжэ эрмэлзэнэ. Хэдышье ехэ хэрзэгы шэрүүн хэмжээнүүдэй абтажа байбал, Португалиин демократуудууд хархис засагта эсэргүү тэмсэлээ үргэлжэлүүлһээр.

Шэрүүн шанга буруушаалга

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Эзэрхэг түримхэй ябуулгануудые дары түргэнөөр болиулха, Сенегалай Республикын газар уһанай бүрин бүтэн байлгые, эрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдалые хүндэлхэ тухай Португалида ООН-ой Аюулгүйн Совет эрилтэ хэһэн байна.

Португалиин хэһэн эзэрхэг түримхэй ябуулгые байра дээрэнь мүрдэхын, Сенегалай хилэ шадарай ба Португалиин колониальна эзэмдэлгэ доро байдаг Гвинейдэхи (Бисау) байдалые шэнжэлхын тулада сэрэгэй мэргэжэлтэдтэй хамта Соведэй гэшүүдһээ бүридэһэн тусхай түлөөлэгшэдые яаралтайгаар эльгээхэ гэжэ Аюулгүйн Соведэй баталан абаһан резолюци соо тогтоогдоһон байха юм.

США ба Великобританигүйгөөр Аюулгүйн Соведэй бэшэ гэшүүдынь резолюциин түлөө бултадаа дуугаа үгэһэн байна. Эдэ хоёр гүрэн һаналаа барихадаа НАТО-гой талаар өөрынгөө ханиие буруушаахаһаа зайсаһан байна бшуу.

Харюу үгэлгэеэ унжагайруулна

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Парижда боложо байгаа хөөрэлдөөнэй үедэ Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын гаргаһан зохид һайн шэнэ үүсхэлдэ харюу үгэлгэеэ Холбоото Штадууд унжагайруулжа байна.

«Эбэй тэдэ дурадхалнуудта президент Никсон бүтэмжэгүй харюу үгэнэ», гэжэ «Нью-Йорк Дейли ньюс» тэмдэглэбэ. Баһал тиимэшүүгээр «Крисчен Сайенс монитор» газетэ бэшэбэ.

…мерикын газетэнүүдэй тэдэ мэдүүлгэнүүдэй зүб байһаниинь Сагаан байшангай түлөөлэгшэ Зиглерэй үнгэргэһэн пресс-конференци дээрэ харагдаба. Урда Вьетнамай Республикын революционно саг зуурын правительствын эбэй дурадхалнуудта «хүсэд дүүрэн харюу үгэхэ» гэжэ Никсонэй правительство һананагүй гэжэ Зиглер мэдүүлһэн байна.

САЯАНҺАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

СОЁЛОЙ ҺОНИН

«МАНАЙ ҮЕЫН ХҮН» АЯНШАЛГАДА ГАРАБА

Студентнүүдэй Бүхэсоюзна 2-дохи агитпоход үргэлжэлһөөр. Тэрээндэ хабаадаһан ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой даабаряар тусхай агитбригада Баргажанай болон Хурамхаанай аймагуудай ажалшадта айлшалба. Арбан зургаан хүнһөө бүридэһэн тус бригадые Зүүн Сибириин соёлой институтай студент Олег Коваль хүтэлбэрилнэ.

Комсомол - залуушуулай агитбригада яһала һонин программатай. Программын 1-дэхи отделени ленинскэ комсомолдо зорюулагдаһан, 2-дохинь «Романтигууд» гэжэ эстрадна ансамблиин дуу, хатараар түгэсэнэ.

«Манай үеын хүн» гэһэн алдартай залуушуулай агитбригада Хурамхаан, Баргажанһаа бусахадаа, Прибайкалиин һууринуудай ажалшадта хүрэхэ зорилготой.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин халуун хаһа — үбһэ хуряалгада хабаадагшадые ба малшадые тэдэнэр байра дээрэнь хангаха юм.

Тиихэ зуураа, ехэнүүд тосхонуудта түлөөһэтэ концерт табиха. Сугларһан мүнгэниинь американ империализмтай тэмсэжэ байһан оронуудтай һаналаа нэгэдэлгын фонддо орохо байна.

Т. МАКСИМОВА.

ҺАРААНТАЙДА...

Бидэ, Хэжэнгын аймагай соёлой таһагай хүдэлмэрилэгшэд, һараантайда амаржа байһан аймагайнгаа ажалшадта һая концерт харуулбабди. Совхозуудай малшад, таряашад эндэ жэл бүри сугларжа амардаг заншалтай юм.

Һараантайдахи амаралтын байшангые эдеэ хоол болон бусад хэрэгсэлээр Хэжэнгын совхоз хангадаг. Тиимэһээ амарха хүн путёвкоёо тус совхозһоо абадаг юм. Совхозой үйлэдбэриин түрүүшүүл түлөөһэгүй путёвкоорше шагнагдадаг. Хэн хэды хоногоор амарха дуратайб, тэды шэнээнээр лэ путёвко абаха аргатай.

Манай ерэхэдэ табяад хүн амаржа байба. Тэдэнэй дунда Хэжэнгын болоп бусад совхозуудай хүдэлмэришэд, алба хаагшад, студентнэр байгаа.

Һараантайда һайн амаржа байһан тухайгаа хонишон - Ш. Н. Намжилов, МТМ-дэ ажалладаг Г. Х. Дармажапова, багшанарай институтай студентка Лариса Цыбикжапова гэгшэд ээлжээлэн хөөрэхэ юм.

Амарагшад үдэрэй нэгэ ваннада ороно, дүрбэ удаа эдеэлнэ, сүлөөтэй сагаа хүхюунээр үнгэргэнэ. Шухала хэрэгсэлнүүдээр гүйсэд хангагданхай, спортзал, библиотекэ, нэмэл сценэ гэхэ мэтэ амаржа байгшадые дуран сооһь хангадаг. Эндэ удаанай эдеэ шанагша Евдокия Комиссарова амарагшадые амтатай хоолоор эдеэлүүлнэ.

Һараантайн амаралтын байшанда түрүүшынхиеэ амаржа байһан Лариса басаган ехэ һайнаар амаралтаяа үнгэргэжэ байнаб гэжэ баярлангяар тэмдэглэнэ.

— Нэгэ зунай үедэ 150—200 хүн эндэмнай амардаг гээшэ. Эдеэ хоол яһала һайн. Харин мүнөө хүрэтэр овощ үгы шахуу байна гээшэбди,— гэжэ байшангай директор Г. Жанчиков хөөрэнэ.

Амаржа байһан хүнүүдээр танилсаһанай һүүлээр, тэдэндэ концерт харуулбабди. Концертынгээ программа шадахаа зэргээрээ һонирхолтой болгохые оролдоо аабзабди даа. Аймаг соохи хүдөөгэй соёлой байшангуудһаа бидэ суглуулагдаһан байгаабди. Би өөрөө Эдэрмэг тосхонһоо ерэһэн байгааб. Хамта арбаад хүн хабаадаабди. Ганса хүдэлмэрилжэ ябаһан зониие культурнаар хангаха бэшэ, харин амаржа байһан зониие мүн лэ һайнаар хангаха ёһотойбди гэжэ манай аймагай соёлшод хэлсэнхэй гээшэ.

Амаржа байгаашад наадыемнай эхинһээнь эхилээд, дууһатарнь нэрьемэ альга ташалгаар угтаа һэн. Баяр баясхаланшье хүргөө. Концертын дүүрэһэнэй һүүлээр амарагшаднай элдэб наада эмхидхэжэ, хатар, ёохоршье наадаа һэмди.

Д. ЧИМИТОВА,
Эдэрмэгэй соёлой байшангай директор.

Хэжэнгэ.

КОНЦЕРТ, НААДА ХАРУУЛБА

Зэдын аймагай ажахынуудай хони хайшалагшадые соёлой талаар хангахын тулада аймгүйсэдкомой культурын таһаг тодорхой хэмжээ ябуулга хараалһан юм.

Доодо-Ториин соёлой байшангай дэргэдэ байгуулагдаһан агитбригадын коллектив Ториин, Оёорой совхозуудые, «Мир» колхозые хангаха ёһотой һэн. Соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэ М. Ахмадулинай хүтэлбэрилһэн агитбригада ажахынуудаар ябажа, хэдэн концерт, наада табяа.

Петропавловкын соёлой байшангай дэргэдэхи агитбригада «Октябрьский», Борьёогой, «Заречный» совхозуудай, «Коммунизм» колхозой хони хайшалагшадта айлшалха зэргэтэй байгаа. Культурын таһагай клубуудай хүдэлмэриин талаар инспектор Е. Зайцева тус коллективые хүтэлбэрилөө.

Мүнөө эдэ хоёр агитбригада үбһэшэдтэ гарахаар бэлэдхэл хэжэ байнхай.

Д. ДУГАРОВ.

ХОЛЫН АЙЛШАН— МАНАЙДА

«Оптимистическая трагедия» гэжэ фильмые хараагүй хүн республика доторнай хомор лэ байха. Арюун һайхан жаргалта ажабайдалай түлөө тэмсэгшэдэй дунда эрэлхэг зоригтой эхэнэр-комиссарые харанабди. Тархяа гунхуулжа, уйдхарта хэзээдэшье ээзэлэгдэжэ үзөөгүй энэ эхэнэр маанадые гэрэлтэ һайхан ерээдүй тээшэ уряална.

Тус фильмдэ эгэршэгүй эрэлхэг зоригтой эхэнэр-комиссарай ролиие шадамар бэрхээр наадаһан РСФСР-эй габьяата артистка Маргарита Володина июлиин 5-һаа 17 болотор Буряад орондомнай айлшалһан байна. Тиихэдээ Захааминай, Зэдын аймагуудай колхоз, совхозуудта ошожо, малшад, таряашадтай уулзаһан байха юм. Олондо мэдээжэ болоһон уран бэлигтэй артисткые хаа хаанагүй кинодо яажа наадаһан тухайгаа хөөрэхэдэнь, хани халуунаар угтаа.

Хүдөө нютагуудаар айлшалаад, республикымнай ниислэл хото һаяхан бусажа ерээ. Москвагаа бусахынгаа урда тээ суута артистка Улаан-Үдын «Дружба» кинотеатрта хахасалгын үдэшэ үнгэргөө. Олохон кинодо наадажа, оюун бэлигтэй байһанаа харуулһан артистка Маргарита Володинае харахала, тэрэнэй хөөрөөе шагнахаяа хүн зон олоороо эндэ сугларaa. Тэрэнэй сценэ дээрэ гаража ерэхэдэнь, альга ташалган нэрьешэбэ. РСФСР-эй габьяата артистка ажабайдалдаа, творческо ажаябуулгадаа тохёолдоһон элдэб ушарал тухай хөөрэжэ, сугларагшадые ехэтэ һонирхуулһан, хүхеэһэн байна.

— Байгал шадарай орон нютагуудаар айлшалан ябахада ямар гоё һайхан гээшэб! Байгаалинь өөрын онсо шэнжэ шанартай, нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, байгаалиин ёһотой шэмэг байна даа. Хүн зониинь ше хүндэмүүшэ, зохид абари зантай байна. Би ехэтэ зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлгөөб. Октябрь һарада дахинаа айлшалан ерэхэ хүсэлэнтэйб,— гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Маргарита Володина «Огненные версты», «Три сестры» гэхэ мэтэ, дүн хамта 13 фильмдэ элдэб ондоо абари зантай эхэнэрнүүдэй ролиие гүйсэдхэһэн байна. Мүнөө үедэ ГДР-тэ буулгагдажа байһан «Волшебные формулы» гэжэ шэнэ фильмдэ наадахаар уригдаад, һаяар тиишэ ошохоор аян замдаа мордобо.

Б-Н. НАМДЫКОВ.

ШЭНЭ ФИЛЬМ БУУЛГАГДАНА

Барас Халзановай «Последний угон» гэжэ кинофильм үргэн олониитэдэ хүндэтэйгөөр угтагдаа бэлэй. Мүнөө Барас Халзанов шэнэ сценариин автор бололсобо. «Кочующий фронт» гэжэ энэ фильмнь Шэтын областьдо буулгагдажа байнхай. Тус фильм Монголой Арадай Республикын 50 жэлэй ойдо зорюулагданхай. Үйлэнь Монголой хилэ шадар, мүн Алас-Дурна зүгтэ болоно. Гол ролиинь Петр Глебов гүйсэдхэнэ. Глебов Михаил Шолоховой «Номгон Дон» гэжэ фильм соо Григорий Мелеховэй ролиие шадамар бэрхээр наадажа, кино харагшадай дура сэдьхэл будяагаа бэлэй. Гадна манай республикын мэдээжэ артистнууд энэ фильм дотор наадаха юм. СССР-эй арадай артист, гүрэнэй шангай лауреат Гомбо Цыдэнжапов, Буряадай АССР-эй габьяата артист Даши-Дондок Жалсараев, артист Геннадий Данзанов гэгшэд һонирхолтой рольнуудта наадаха. Эдэ нүхэднай Барас Халзановай «Последний угон» гэжэ түрүүшын фильмдэ наадаһан гээшэ. Свердловскын киностудиин буулгажа байһан тус фильм шэнэ жэл болотор оронойимнай экранууд дээрэ гаргагдахаар хүлеэгдэнэ..

Ц. ХАМАЕВ.

ЭДИРШҮҮЛНАЙ АМЖАЛТАТАЙ БУСАГ ЛЭ

Һургуулинуудта һуралсалай жэлэй дүүрэһэнэй һүүлээр арһан бүмбэгын шанда хүртэхын түлөө мүрысөөн районууд дотор үнгэрөөд, республика дотор болоһо дүүрэбэ. Республиканска мүрысөөнэй дүн гаргахада, Улаан-Үдын Железнодорожно районой хоёр команда—«Космос», «Штаб 50-летия Октября» команданууд илажа, багашуулынь Шэтэ, ехэшүүлынь Хабаровск хотонуудта үнгэргэгдэхэ Зүүн Сибириин ба Алас-Дурна зүгэй зононуудай мүрысөөндэ хабаадахаар ошохонь.

Манай республикын эдир футболистнуудай командые ухибүүдэй спортын 6-дахи һургуулиин багшанар В. И. Дикий, Г. Г. Гаврилов гэгшэдударидана.

Арһан бүмбэгын шанда хүртэхын түлөө үнгэргэгдэһэн зононуудай мүрысөөндэ амжалта түйлахыень ургажа ябаһан спортсменүүдтэ хүсэе.

Л. НЕУДАЧИНА,
ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой таһагые даагша.

ЗАЛУУ ХҮДЭЛМЭРИШЭН, МЭНДЭ АМАР!

Залуу хүдэлмэришэдтэ зорю… лагдаһан баяр ёһололой үдэ… Улаан-Үдын Ленинэй ордент… ЛВРЗ-дэ һая болобо. 13-дахи… 2-дохи ГПТУ-нуудые дүүргэ… хүдэлмэришэн хүнэй элдэб мэрг… жэл шудалһан 162 басагад, х… бүүдтэ болбосоролой аттест… мэргэжэлэй үнэмшэлгэ барюула… даһан байна.

Тэрэ үдэшэ хоёр үе уулзаа. За… вод барилсажа, мүнөө болот… тэндэ хүдэлмэрилжэ байһан, тии… хэдэ хүдэлмэришэн хүнэй намта… эхилкээ байһан хүнүүдэй дунд… хани халуун уулзалга, хөөрэлдөө… болоо бшуу.

— Таанадай, залуу хүдэлмэр… шэдэй хүдэлхэ, һураха бүхы ар… га боломжо манда бии гээш… Амарха, сэнгэхэ гээ һаатнай, со… лой байшан, тэндэ хүдэлмэрилд… элдэб кружогуудшье байна. Мэр… гэжэлээ дээшэлүүлхэ дүй дүрш… лынь абаха гээ һаатнай, ажал… нюусые шудалһан баатарнуу… олон байха. Жэшээлхэдэ, тана… дүүргэһэн училищиһаа хүдэлм… ришэн, мүнөө манайда айлша… ерэһэн Социалис Ажалай Геро… Анисим Николаевич Ошоров, Со… циалис Ажалай Герой, СССР-э… Верховно Соведэй депутат Бор… Захарович Поздеев болон буса… үнэхөөрөө үльгэр жэшээ болом… үгэхэ байха. Тэдэнэрэй ажал… намтартай танилсагты,— гэжэ за… водой хүтэлбэрилэгшэдэй нэг… Ф. А. Абагаев хэлэһэн байна.

Эрхим һурагшадта, олониит… хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хаба… дагшадта ВЛКСМ-эй заводск… комитедэй Хүндэлэлэй грамо… барюулагдаа. Гадна үйлэдбэри… шалгаржа ябаһан залуу хүдэ… мэришэдтэ слесарьна зэбсэгүүд… набор бэлэг болгон үгтөө.

2-дохи ба 13-дахи ГПТУ-… директорнүүд нүхэд Обарч… Медведовский гэгшэд хүмүүжү… лэгшэдээ халуунаар амаршал… ажалдань болон ажабайдалда… һайниие хүсөөд. дирекциин эт… һөө дурасхаалай бэлэгүүдые б… риһан байна.

Залуу хүдэлмэришэнэй хүнд… лэлдэ зорюулагдаһан үдэшэ инг… жэ һонирхолтойгоор үнгэрбэ.

В. КОРНАУХОВА,
ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэн.

Сурхайта нуур... Олоной анхарал татадаг лэ газар даа! Зунай дулаан сагта Сурхайта нуурта ошожо амархада хэды һайн гээшэб! Эндэ Улаан-Үдэ хотын, мүн дүтын хүдөө нютагуудай ажалшад ерэжэ амардаг байна. Аба эжытэйгээ сэбэр агаарта амархаяа ерэһэн Баирка хүбүүхэн нугаһанай дальбараа һонирхон харана.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

УНЯАРТА ДАЙДА УРЯАЛНА

Һүүлэй үедэ Улаан-Үдэ хотын, мүн республикымнай ажалшад Эхэ орон соогуураа аяншалхынгаа хажуугаар, түрэл хизаар оронoo шэнжэлдэг, сэбэр агаарта сэнгэдэг, холо ойгуур аяншалдаг болоһониинь һайшаалтай. Түрэл хизаар оронoo шэнжэлхэ дуратайшуулай мэдэлдэ Улаан-Үдэ хотын Дээдэ-Онгостой, Кабанскын аймагай Посольск тосхон шадархи «Байгалай долгин», Галуута, Сурхайта нуурнуудта аяншалагшадай бааза һүүлэй үедэ эмхидхэгдэжэ, ашаглалгада үгтэһэн байха юм. Мүнөө эдэ баазануудта республикын предприяти, эмхи зургаан, ажахынуудһаа олон хүнүүд тусхай путёвкоор ерэжэ амарна, байгаалиин баялигтай танилсана. Дурсагдагша баазануудта тус тустаа 100 хүн нэгэ доро ерэжэ амарха аргатай юм. Эдэ баазануудта ерэжэ амарагшад спортын элдэб зүйлөөр хоорондоо түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөө, һорёо үнгэргэжэ байгаад, амаралтынгаа үдэрые хүхюун сэнгэлигээр үнгэргэхые оролдодог юм. Энээнһээ гадна, хада уулаар аяншалга эмхидхэжэ, сэбэр агаарта яһала һайнаар амаранхайнууд гэр бүлэдөө, ажалдаа бусажа ерэнэ. Тиихэдэ Байгалай эрьеэр ябажа, загаһа агнаха дуратайшуул Кабанскын аймагтахи аяншалгын, мүн гүн тайгын дунда оршодог Котокель нуурай эрьедэ эмхидхэгдэһэн баазануудта нэгэ, хоёр үдэрөөр ошожо агнаха, амарха аргатай болонхой. Эдэ баазануудта ошожо амарагшад бэлэн онгосо, хахуули болон бусад хэрэгсэлнүүдээр байра дээрээ хангагдадаг юм. Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын, прибор бүтээлгын, теплоприбор, авиазаводуудай, сэмбын, нооһо угаадаг фабрикануудай болон бусад предприятинуудай хүдэлмэришэд суббото, амаралтын үдэрнүүдтэ иишэ бүхы коллективээрээ ерэжэ, сэбэр агаарта амардаг, сэнгэдэг болонхой.

Үзэсхэлэн гоё байгаалитай ой тайгаар ябажа, амаржа ерэгшэдһээ гадна, үшөө һайн, һонирхолтой газараар аяншалха дуратайшуулай шэнэ маршрут нээгдэбэ. Энэвь Сэлэнгэ мүрэн дээгүүр Ново-Селенгинск, Кабанскын аймагай ангуушадай баазада хүрэтэр ошохо аяншалга болоно. Энэ аяншалгаяа «Заря-76» теплоход дээрэ үнгэргэжэ болохо байна. Тус теплоходые байгша ондо Москвагай судна бүтээгшэд манай республикын ажалшадта эльгээһэн юм. Мүнөө тэрэниие Сэлэнгын уһан замай транспортын коллектив мэдэлдээ абанхай, республикынга ажалшадые графигай ёһоор Сэлэнгэ мүрэн дээгүүр үгсөөд, уруудаадшье шэрэжэ эхилэнхэй. Жэшээнь, дээшээ — Ново-Селенгинск хүрэтэр ошоһон тус теплоход үдэрэй туршада ябажа, һүүлшынгээ пристаньдэ хүрэжэ ерэдэг байна. Тиихэдээ теплоход зуурандаа түүхэтэ газарнуудаар — Ганзурино, Омулевкын дабаан, мүн пассажирнуудай дураар байлгажа ябаад, тиишээ ошохо, гэдэргээ бусаха маршрудтай. Тус теплоход тэндэһээ ерэн сасуугаа, Кабанскын аймаг руу — Ошурково, Татаурово, Баргажан ошоһон харгы дээрэ буудалтайгаар ангуушадай баазада хүрэжэ ерэхэ байна.

Часай 45 километр ябадаг тус теплоход 66 хүниие абаад, үдэрэй туршада һүүлшынгээ пристаньдэ хүрөөд, гэдэргээ бусажа ерэнэ.

Иигэжэ Улаан-Үдэ хотын, мүн республикын ажахынуудай ажалшад сүлөөтэй сагтаа, амаралтынгаа үдэрнүүдые хүхюун сэнгэлигээр үнгэргэдэг болоһондоо аргагүй урма баяртайнууд ээлжээтэ аяншалгадаа үсэгэлдэрэй мордожо, уняарта тала дайда, үзэсхэлэнтэ гоё нютаг нугануудайнгаа сэбэр агаарта сэнгэхэ, амархаар ошобо.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ПРАВДА·БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Республикын ажалай а… хам» гэһэн гаршаг доро и… формацинууд. «Техни… һайнаар ашаглаха» гэж… Т. Башкуевай статья.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Стол тойроод — пропага… дистнар» гэһэн А. Кушнаре… вой статья. Партийна хро… нико. С. Бузеевагай кор… респонденци.

Гурбадахи хуудаһанда: «Уршагта зам» гэһэн А… Александровой статья. Со… ёлой һонин.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: В. Секеринагай «Шэнэ га… зар» гэһэн статья. В. Хара… хиновай очерк.

ХЯАГТА ХОТООР...

Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд аха дүү Монголой Арадай революциин 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан мотоциклистнүүдэй урилдаа хэдэн үдэрэй туршада үнгэргэжэ, Хяагта хото ошоһоноо һаяхан бусажа ерэбэ. Заводой залуушуул, үйлэдбэриин түрүүшүүл, ветеранууд, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда хабаадалсагшад энэ аяншалгада ошолсоһон байгаа.

Эдэнэр Хяагта хото хүрэһэн үдэртөө Монголой Арадай Республикын вождь Сүхэ-Баатарай ябаһан нангин газарнуудтай танилсаһан, МНРП-гэй нэгэдэхи съездын болоһон гэр-музей орожо хараһан байна. Удаадахи үдэрнүүдтэ хотын ажалшадта концерт харуулһан байха юм.

Манай корр.

ФУТБОЛ

СААНАНЬ ҮШӨӨ ХОЁР НААДАН...

СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг футболистнуудай дунда эхилһэн наадан (нэгэдэхи дүхэриг) дүүрэхэ дүтэлбэ. Эдэнэр үшөө хоёр-хоёр уулзалга хоорондоо үнгэргэхэ юм. Тиимэһээ команда бүхэн уулзалга бүхэноо һайнаар үнгэргэжэ, урдуурхи һуури эзэлһэн командануудые хүсэхые эрмэлзэнэ. Жэшээнь, июлиин 15-да үнгэргэгдэһэн наадан дүн хаража үзэхэдэ, шадамар бэрхээр наадаһан командын футболистнууд илалта түйлажа, урагшаа гараһан байха юм. Эндэ һүүлэй хэдэн наадандa эрхим һайнаар наадажа эхилһэн Омскын «Иртыш» команда бусадһаа һайн байдалтай болобо. Эдэнэр арбан долоодохи наадаяа Петропавловск-Камчатский хотын «Вулкан» командатай ошожо үнгэргэхэдөө, талмайн эзэдые 0:1 тоотойгоор шүүжэ, дүн хамтадань 33 очкотой болоһон байгаа. Тиигэжэ эдэнэр мүрысөөнэй таблица толгойлбо. Таблицын хоёрдохи һуури эзэлээд ябаһан Красноярскын «Автомобилист» Шэтын СКА командые 2:1 тоотойгоор шүүһэнэй удаа нэгэ һуури урагшаа дабшаба. Хэдэн уулзалгын урда тээ түрүү һууридa гараад ябаһан Томскын «Томлес» команда «бүдэржэ», гурбадахи һууридa гарашаба. Эдэнэр Владивостогой «Луч» командада 2:1 гэһэн тоотойгоор шүүгдэшоо бшуу. Мүн һүүлэй үедэ һайнаар наадажа захалһан Хабаровскын СКА команда дүн хамтадань 30 очкотой боложо, дүрбэдэхи һууридa гараба. Эдэнэр айлшаар ошоһон Курган хотын «Зауралец» командые 2:0 тоотойгоор шүүгээд табяа ха юм. Благовещенскын «Амур», Ангарскын «Старт», Целиноградай «Динамо» команданууд айлшаар ерэһэн «Аэрофлот», «Металлург», «Восток» командануудай футболистнуудые 1:0 гэһэн тоотойгоор шүүжэ, мүн лэ урагшаа дабшаһан байна. Тиихэдэ «Сахалин» — «Дзержинец», «Сэлэнгэ»—«Динамо», «Спартак»—«Трактор» команданууд 1:1, 0:0 гэһэн тоотойгоор тэнсээ. Эдэнэрэй али нэгэнэйнь шүүгээ һаань, дурсагдагша командануудай али нэгэнэйнь урагшаа гараха байһаниинь мэдээжэ бэшэ гү?

Доро танай анхаралда мүрысөөнэй таблица толилогдобо.

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бумбэгэ	Очко
1. «Иртыш» Омск	17	10	3	4	23—12+11	33
2. «Автомобилист» Кр.	17	10	2	5	27—17+10	32
3. «Томлес» Томск	17	9	4	4	20—13+ 7	31
4. СКА Хабаровск	17	8	6	3	18—11+ 7	30
5. «Спартак» Семип.	18	8	5	5	23—17+ 6	29
6. «Луч» Владивосток	17	6	8	3	17—12+ 5	26
7. «Восток» У-Камен.	18	6	6	6	15—11+04	24
8. «Старт» Ангарск	17	6	6	5	10— 9+ 1	24
9. «Сэлэнгэ» Улаан-Үдэ	17	5	8	4	16—14+ 2	23
10. «Амур» Благовещенск	17	5	8	4	11—11± 0	23
11. «Динамо» Целиногр.	18	6	5	7	17—21— 4	23
12. СКА Шэтэ	17	6	4	7	17—15+ 2	22
13. «Дзержинец» Новосиб.	17	6	4	7	16—20—4	22
14. «Динамо» Барнаул	17	5	6	6	24—24± 0	21
15. «Аэрофлот» Эрхүү	17	6	3	8	14—19— 5	21
16. «Сахалин» Ю.-Сах.	17	5	6	6	13—19— 6	21
17. «Трактор» Павл.	18	4	8	6	17—18— 1	20
18. «Металлург» Н.-Кузнецк.	17	3	6	8	12—23—11	15
19. «Зауралец» Кург.	17	2	7	8	13—19— 6	13
20. «Вулкан» П.-Камчат.	17	0	7	10	7—25—18	7

Совхоздо туһалба

Һаяхан Хяагтын аймагай типографиин хүдэлмэришэд Ехэ-Нугын совхоз ошожо, хоёр үдэрэй воскресник үнгэргэһэн байна. Энэ мүрысөөндэ 20 хүн хабаадалсаа. Тэдэнэр 3000 килограмм набшаһата тэжээл бэлдэжэ, совхоздо ехэхэн туһаламжа үзүүлбэ. Набша намаа бэлдэгдэһэн үдэртөө зөөгдэжэ, «АВМ-04» түхэлэй агрегадаар үбһэнэй гурил болгогдоһон байха юм.

Хэблэгшэ В. Фламонова, үзэг холбогшо С. Аюшеева, аппарат тодхогшо А. Кожевников гэгшэд оролдосотой һайнаар ажаллажа, бусадай дундаһаа шалгараа.

К. ХАЛТАНОВ.

СЭНХИР ЭКРАН

МОСКВА ХАРУУЛНА: 14.15 — орон доторхи һони… 14.30 — СССР-эй үнгэтэ ме… таллургиин министр П. Ф… Ломако гэгшын хөөрөө… дамжуулагдаха. 14.40—Мо… сква хотын түбэй хүгжэмт… һургуулинуудай һурагшада… концерт. 15.00—«Мүнөөдэ… металлургиин үдэр» гэһ… дамжуулга. 15.30 —хүгжэ… тэ киоск. 16.00— «Байга… лиин баялиг бэдэрэгшэд» гэ… һэн эдиршүүлдэ зорюулаг… даһан дамжуулга. 16.45— СССР-эй хара металлурги… министр И. П. Казанец гэг… шын хөөрөөн. 16.55 — ме… таллургиин үдэртэ зорю… лагдаһан концерт. 18.10— орон доторхи һонин. 18.2… — «Дүрбэн танкист ба но… хой» гэһэн телевизион… уран һайханай фильмын үр… гэлжэлэл. 20.25 — «Манай айлшан—Сергей Васильев» гэһэн дамжуулга.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-04508. Заказ № 1008.